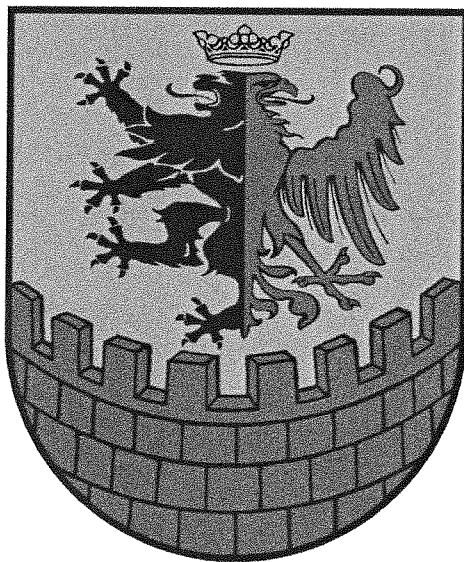

Załącznik do Uchwały

Nr ...~~97~~/XV/16.....

Rady Powiatu Bydgoskiego

z dnia ...28.01.2016r.....

**Powiatowa Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Bydgoskim
na lata 2016-2020**

Bydgoszcz
grudzień 2015

SPIS TREŚCI

- I. Wprowadzenie
- II. Uwarunkowania prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi
- III. Zasady opracowania strategii
- IV. Diagnoza społeczna
 - 1. Podstawowe informacje o powiecie
 - 2. Demografia
 - 3. Rynek pracy i bezrobocie
 - 4. System edukacji
 - 5. Sytuacja zdrowotna mieszkańców
 - 6. Sytuacja osób z niepełnosprawnością
 - 7. Problematyka przemocy w rodzinie
 - 8. Problematyka uzależnień
 - 9. Opieka nad dzieckiem z rodziny dysfunkcyjnej - rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza
 - 10. Bezdomność
 - 11. Starzenie się społeczeństwa
 - 12. Ubóstwo
- V. Analiza SWOT
- VI. Cele strategiczne i operacyjne
- VII. Źródła i ramy finansowania działań przewidzianych do realizacji
- VIII. Monitoring i wdrażanie strategii
- IX. Wykaz tabel, schematów, wykresów

I. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej. Jest ona długofalowym programem działań, który ma służyć rozwiązywaniu problemów społecznych oraz określaniu kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców.

Obowiązek opracowania i realizacji strategii na szczeblu powiatowym wynika z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Zgodnie z art. 19 pkt 1 cytowanej ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

W związku z kończącym się okresem realizacji obowiązującej Strategii koniecznym było przystąpienie do opracowania nowego dokumentu. W dniu 14 maja 2015 r. Uchwałą nr 51/2015 Zarządu Powiatu Bydgoskiego powołany został Zespół ds. opracowania powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Bydgoskiego na lata 2016-2020, w skład którego wchodzi przedstawiciele Starostwa Powiatowego, jednostek organizacyjnych, Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, organizacji pozarządowych.

Zgodnie z art. 112 ust. 9 cytowanej ustawy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie koordynuje realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych.

II. Uwarunkowania prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi

Podczas opracowywania strategii opierano się na aktach prawnych dających podstawy do różnych działań w sferze polityki społecznej:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.) określająca zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 149 ze zm.) określająca zadania państwa w zakresie zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.) określająca zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r., poz. 721 ze zm.) regulująca status prawny oraz prawa i uprawnienia osób niepełnosprawnych;

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 ze zm.) regulująca m.in. zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego oraz warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390) określająca zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1286) określająca m.in. zasady działania i kompetencje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, zasady sprzedaży napojów alkoholowych oraz postępowanie w stosunku do osób nadużywających alkoholu;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.) określająca m.in. zasady tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii, zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii oraz kary za nieprzestrzeganie przepisów ustawy i określonych rozporządzeń.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Bydgoskiego na lata 2016-2020 pozostaje w spójności m.in. z:

- Strategią „Europa 2020” – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu;
- Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – plan modernizacji 2020+;
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020;

III. Zasady opracowania strategii

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego zostało zrealizowane poprzez włączenie do prac nad dokumentem strategii grona reprezentantów różnych instytucji społecznych funkcjonujących na terenie Powiatu Bydgoskiego. Wymóg ten wiąże się z zastosowaniem zamieszczonych poniżej zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- programowanie – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi (także na poziomie gmin i powiatów);
- subsydiarność – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu;
- partnerstwo – obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej;
- koncentracja - wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

VI. Diagnoza społeczna

1.Podstawowe informacje o Powiecie Bydgoskim

Powiat Bydgoski usytuowany jest w środkowo-zachodniej części Województwa Kujawsko-Pomorskiego i zajmuje 7,8% jego powierzchni (1.394 km²). Z Powiatem Bydgoskim graniczą powiaty: chełmiński, inowrocławski, nakielski, toruński, tucholski, świecki, zniński. Tworzą go gminy: Białe Błota, Dobrcz, Dąbrowa Chełmińska, Koronowo, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Sicienko oraz Solec Kujawski. Obejmuje łącznie 124 sołectwa, w tym:

- Białe Błota zajmują 121,9 km², w swoim obrębie mają 11 sołectw;
- Dąbrowa Chełmińska zajmuje 124,6 km², w swoim obrębie ma 13 sołectw;
- Dobrcz zajmuje 130,4 km², w swoim obrębie ma 21 sołectw;
- Koronowo zajmuje 411,7 km², w swoim obrębie ma 33 sołectw;
- Nowa Wieś Wielka zajmuje 148,5 km², w swoim obrębie ma 15 sołectw;
- Osielsko zajmuje 102,9 km², w swoim obrębie ma 7 sołectw;
- Sicienko zajmuje 179,5 km², w swoim obrębie ma 20 sołectw;
- Solec Kujawski zajmuje 175,3 km², w swoim obrębie ma 5 sołectw.

W Powiecie Bydgoskim status miasta posiadają: Koronowo i Solec Kujawski. Sieć osadniczą powiatu tworzą przede wszystkim wsie w liczbie 215, w tym kilka bardzo dużych, np. Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Nowa Wieś Wielka, Osielsko. Osady wiejskie, leżące w strefie podmiejskiej Bydgoszczy, pełnią funkcje pozarolnicze (mieszkalnictwo, usługi, handel), a przede wszystkim spełniają rolę rekreacyjno-wypoczynkową i turystyczną. Siedziba Starostwa Powiatowego znajduje się w Bydgoszczy.

Powiat Bydgoski ma bardzo dogodne położenie komunikacyjne. W stolicy regionu krzyżują się ważne linie kolejowe, drogi międzynarodowe i krajowe. Bydgoszcz jest jednym z największych w Polsce węzłów żeglugi śródlądowej, a znajdujące się w południowej części miasta lotnisko cywilne uzyskało na początku 1999 roku status tymczasowego międzynarodowego portu lotniczego. Przez powiat przebiegają drogi łączące: Szczecin z Warszawą, Trójmiasto z Poznaniem, Koszalin z Łodzią. Znaczącą rolę odgrywa południowa obwodnica Bydgoszczy, od Pawłówka do Wypalenisk-Makowisk, przecinająca drogi w kierunku Nakła (przez Potulice), Szubina, Inowrocławia. Istotne znaczenie mają też drogi z Bydgoszczy do Dąbrowy Chełmińskiej, Mroczy, Koronowa (przez Bożenkowo), szosa nr 243 z Fordonu przez Włóki, Kotomierz, Koronowo do Mroczy. Trzy kilkukilometrowe odcinki dróg szybkiego ruchu prowadzą z Bydgoszczy: na północną skarpę myślecińską, do skrzyżowania z obwodnicą południową w Stryżku. Przez Powiat Bydgoski prowadzić też będą dwie spośród planowanych dróg ekspresowych, a mianowicie nr 5 i nr 10. Siedziba władz powiatu - miasto Bydgoszcz - należy do największych węzłów kolejowych w kraju. Przez jego teren wiodą linie kolejowe: z Trójmiasta do Poznania i Łodzi, z Warszawy do Szczecina, fragment tzw. "magistrali węglowej" przez Emilianowo z jej stacjami węzłowymi w Maksymilianowie i Nowej Wsi Wielkiej.

2. Demografia

Liczba ludności Powiatu Bydgoskiego według stanu na 31.12.2014 r. stanowi 5,35 % mieszkańców Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Zestawienie liczby ludności w latach 2012 - 2014 obrazuje tabela nr 1.

Tabela nr 1. Liczba ludności powiatu wg wieku i płci.

Wyszczególnienie	2012 rok	2013 rok	2014 rok
OGÓŁEM	109 350	110 565	111 734
KOBIETY	55 166	55 842	56 405
Wiek 0-17	11 380	11 323	11 220
Wiek 18-59	33 614	33 869	34 110
Wiek 60 lat i więcej	10 172	10 650	11 075
MĘŻCZYŹNI	54 184	54 723	55 329
Wiek 0-17	12 139	12 080	12 027
Wiek 18-64	37 419	37 728	38 080
Wiek 65 lat i więcej	4 626	4 915	5 222

Źródło: GUS.

Na przestrzeni lat 2012 – 2014 zauważalny jest wzrost liczby ludności Powiatu Bydgoskiego. Zdecydowaną przewagę w poszczególnych latach stanowiły osoby w wieku produkcyjnym 18-59 lat. W 2012 r. stanowiły 64,96% ogółu mieszkańców powiatu, w 2013 r. stanowiły 64,76% ogółu, z kolei w 2014 r. 64,61 % wszystkich mieszkańców. Należy zwrócić uwagę, że w poszczególnych latach występowała niewielka różnica liczby kobiet w stosunku do liczby mężczyzn.

Tabela nr 2. Wybrane dane demograficzne w 2014 roku.

Wyszczególnienie	Województwo	Powiat	Woj.=100
Ludność	2089992	111734	5,3
w tym miasta	1250502	27011	2,2
Urodzenia żywe	20031	1048	5,2
Zgony	20028	788	3,9
Przyrost naturalny	3	260	0
Saldo migracji ogółem	-2838	911	0
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	383177	23247	6,1
produkcyjnym	1321955	72190	5,5
poprodukcyjnym	384860	16287	4,2

Źródło: US w Bydgoszczy.

3. Rynek pracy i bezrobocie

Na terenie Powiatu Bydgoskiego z końcem grudnia 2014 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 12 117 podmiotów gospodarczych. Z tej liczby w sektorze publicznym funkcjonują 224 jednostki (1,85 % ogółu), a w sektorze prywatnym 11 893 podmioty (98,15 % ogółu).

W okresie od 2012 roku wzrosła o 2 liczba podmiotów w sektorze publicznym (z 219 do 221), jak również wzrosła liczba podmiotów w sektorze prywatnym o 802 (z 11 091 do 11 893). Łącznie w analizowanym okresie liczba podmiotów gospodarczych w Powiecie Bydgoskim wzrosła o 804 jednostki.

Na przestrzeni lat 2012 – 2015 możemy zaobserwować dwa etapy. Etap 2012 -2013 to okres wzrostu bezrobocia. Począwszy od 2014 obserwujemy stałą tendencję spadkową, przy czym tempo spadku stopy bezrobocia w Powiecie Bydgoskim jest większe od średniej krajowej.

W omawianym okresie stopa bezrobocia w Polsce spadła z 13,4 % w grudniu 2012 r. do 10,1 % w lipcu 2015 r., natomiast w Powiecie Bydgoskim spadła z 13,4 % w grudniu 2012 r. do 9,6 % w lipcu 2015 roku. W liczbach bezwzględnych w tym okresie liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 1586 osób. W stosunku do 2012 roku w niewielkim stopniu wzrósł udział osób bezrobotnych z prawem do zasiłku (z 16,0 % do 16,1 %). Dane w układzie poszczególnych gmin przedstawia Tabela nr 12. Duże zmiany nastąpiły w strukturze wiekowej bezrobotnych z Powiatu Bydgoskiego. O ile ludzie młodzi w wieku 18-24 lat w 2012 r. stanowili 22,6 % ogółu bezrobotnych to w lipcu 2015 r. już tylko 14,0 %. Wzrósł natomiast udział ludzi starszych. W grupie wiekowej 55-59 lat odsetek wzrósł z 9,6 % do 12,2%, a w grupie 60 lat i powyżej z 2,2 % do 5,5 %. W omawianym okresie wzrósł udział kobiet wśród bezrobotnych z Powiatu Bydgoskiego z 53,7 % do 56,4 %.

Zmiany nastąpiły także w strukturze wykształcenia osób bezrobotnych. W omawianym okresie systematycznie wzrastał odsetek osób z wykształceniem wyższym (z 8,7 % w 2012 r. do 10,5 % w 2015r.) przy jednoczesnym spadku odsetka osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (z 33,0 % w 2012r. do 31,0 % w 2015r.) oraz gimnazjalnym i niepełnym (z 33,1 % w 2012r. do 31,9 % w 2015r.).

Spadł udział bezrobotnych bez staży pracy z 14,4 % w 2012 r. do 12,8 % w 2015 r. natomiast wzrósł w grupach legitymujących się dużym stażem pracy: 20-30 lat stażu wzrost z 11,4 % do 12,5 %, a w grupie 30 lat stażu i więcej z 4,7 % do 6,4%.

Szczegółowe dane za lata 2012 -2015 przedstawiają następujące tabele.

Tabela nr 3. Stopa bezrobocia w latach 2012-2015.

Okres	Polska (%)	Województwo (%)	Powiat Bydgoski (%)
grudzień 2012 r.	13,4	18,1	13,4
grudzień 2013 r.	13,4	18,2	13,8
grudzień 2014 r.	11,5	15,7	12,0
lipiec 2015 r.	10,1	13,6	9,6

Źródło: dane PUP w Bydgoszczy.

Tabela nr 4. Zmiany w liczbie bezrobotnych w okresie od XII 2012r. do VII 2015r. w Powiecie Bydgoskim.

Miesiąc	liczba bezrobotnych w PUP ogółem	Powiat Bydgoski	zmiana w stosunku do poprzedniego roku
grudzień 2012	19.160	5.243	
grudzień 2013	19.693	5.460	+217
grudzień 2014	16.813	4.699	-761
lipiec 2015	13.536	3.657	-1.042

Źródło: dane PUP w Bydgoszczy.

Tabela nr 5. Napływ i odpływ osób bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim w latach 2012 – 2015.

	Liczba osób bezrobotnych z powiatu na koniec XII danego roku kalendarzowego	Napływ	Odpływ	
			Ogółem	Z tytułu podjęcia pracy
2012	5.243	7.220	6.758	2.562
Różnica 31.12.2012 r. - 31.12.2011 r. = + 462 osoby tj. +9,7%				
2013	5.460	7.857	7.640	3.135
Różnica 31.12.2013 r. - 31.12.2012 r. = + 217 osób tj. +4,1%				
2014	4.699	7.086	7.847	3.283
Różnica 31.12.2014 r. - 31.12.2013 r. = - 761 osób tj. - 13,9%				
I-VII.2015	3.657	3.713	4.755	2.061
Różnica 31.07.2015 r. - 31.12.2014 r. = - 1.042 osoby tj. - 22,2%				

Źródło: dane PUP w Bydgoszczy.

Tabela nr 6. Liczba bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim wg płci w okresie od XII 2012 r. do VII 2015 r.

Miesiące	PUP ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Powiat Bydgoski	
				Mężczyźni	Kobiety
grudzień 2012 r.	19.160	9.120	10.040	2.429	2.814
grudzień 2013 r.	19.693	9.472	10.221	2.537	2.923
grudzień 2014 r.	16.813	7.942	8.871	2.115	2.584
lipiec 2015 r.	13.536	6.277	7.259	1.594	2.063

Źródło: dane PUP w Bydgoszczy.

Tabela nr 7. Liczba bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim z prawem do zasiłku w okresie od XII 2012r. do VII 2015r.

Miesiąc	Bezrobotni w PUP ogółem	Z prawem do zasiłku	Powiat Bydgoski		
			ogółem	z prawem do zasiłku	bez prawa do zasiłku
grudzień 2012 r.	19.160	3.350	5.243	839	4.404
grudzień 2013 r.	19.693	3.076	5.460	791	4.669
grudzień 2014 r.	16.813	2.454	4.699	618	4.081
lipiec 2015 r.	13.536	2.274	3.657	590	3.067

Źródło: dane PUP w Bydgoszczy.

Tabela nr 8. Zestawienie osób bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim w latach 2012 – 2015 ze względu na wiek.

Osoby bezrobotne w Powiecie Bydgoskim				
wiek w latach	31.XII.2012 r.		31.XII.2013 r.	
	liczba osób	udział w %	liczba osób	udział w %
18 do 24	1.183	22,6	1.096	20,1
25 do 34	1.457	27,8	1.505	27,6
35 do 44	1.025	19,6	1.087	19,9
45 do 54	959	18,2	1.072	19,6
55 do 59	504	9,6	558	10,2
60 i powyżej	115	2,2	142	2,6
wiek w latach	31.XII.2014 r.		31.VII.2015 r.	
	liczba osób	udział w %	liczba osób	udział w %
18 do 24	843	17,9	511	14,0
25 do 34	1.300	27,7	986	27,0
35 do 44	978	20,8	785	21,5
45 do 54	879	18,7	725	19,8
55 do 59	510	10,9	448	12,2
60 i powyżej	189	4,0	201	5,5

Źródło: dane PUP w Bydgoszczy.

Tabela nr 9. Zestawienie osób bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim w latach 2012-2015, ze względu na staż pracy.

Osoby bezrobotne z Powiatu Bydgoskiego				
staż pracy w latach	31.XII.2012 r.		31.XII.2013 r.	
	liczba osób	udział w %	Liczba osób	udział w %
bez stażu	757	14,4	798	14,6
do 1 roku	765	14,6	755	13,8
1-5	1.275	24,3	1.297	23,8
5-10	764	14,6	794	14,6
10-20	840	16,0	944	17,3
20-30	596	11,4	597	10,9
30 i więcej	246	4,7	275	5,0
staż pracy w latach	31.XII.2014		31.VII.2015	
	liczba osób	udział w %	Liczba osób	udział w %
bez stażu	673	14,3	468	12,8
do 1 roku	718	15,3	550	15,1
1-5	1.094	23,3	773	21,1
5-10	686	14,6	560	15,3
10-20	789	16,8	614	16,8
20-30	507	10,8	457	12,5
30 i więcej	232	4,9	235	6,4

Źródło: dane PUP w Bydgoszczy.

Tabela nr 10. Zestawienie osób bezrobotnych z terenu Powiatu Bydgoskiego w latach 2012-2015 ze względu na poziom wykształcenia.

Bezrobotni z Powiatu Bydgoskiego				
wykształcenie	31.XII.2012 r.		31.XII.2013 r.	
	liczba osób	udział w %	liczba osób	udział w %
wyższe	454	8,7	483	8,8
policealne i średnie zawodowe	934	17,8	963	17,6
średnie ogólnokształcące	387	7,4	435	8,0
zasadnicze zawodowe	1.731	33,0	1.741	31,9
gimnazjalne i niepełne	1.737	33,1	1.838	33,7
wykształcenie	31.XII.2014 r.		31.VII.2015 r.	
	liczba osób	udział w %	liczba osób	udział w %
wyższe	430	9,2	384	10,5
policealne i średnie zawodowe	824	17,5	656	17,9
średnie ogólnokształcące	382	8,1	317	8,7
zasadnicze zawodowe	1.455	31,0	1.133	31,0
gimnazjalne i niepełne	1.608	34,2	1.167	31,9

Źródło: dane PUP w Bydgoszczy.

Tabela nr 11. Zestawienie osób bezrobotnych z terenu Powiatu Bydgoskiego w latach 2012-2015 wg czasu pozostawania bez pracy.

Bezrobotni z Powiatu Bydgoskiego				
czas pozostawania bez pracy w miesiącach	31.XII.2012 r.		31.XII.2013 r.	
	liczba osób	udział w %	Liczba osób	udział w %
do 1	541	10,3	544	10,0
1 - 3	1.134	21,6	1.160	21,2
3 - 6	918	17,5	988	18,1
6 - 12	975	18,6	974	17,8
12 - 24	873	16,7	900	16,5
pow. 24	802	15,3	894	16,4
czas pozostawania bez pracy w miesiącach	31.XII.2014 r.		31.VII.2015 r.	
	liczba osób	udział w %	Liczba osób	udział w %
do 1	436	9,3	408	11,2
1 - 3	992	21,1	627	17,1
3 - 6	727	15,5	538	14,7
6 - 12	783	16,7	687	18,8
12 - 24	818	17,4	564	15,4
pow. 24	943	20,0	833	22,8

Źródło: dane PUP w Bydgoszczy.

Tabela nr 12. Zestawienie osób bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim z prawem do zasiłku w poszczególnych gminach - stan na dzień 31 grudnia danego roku oraz 31.07.2015r.

Wyszczególnienie	Lata													
	31.12.2012 r.				31.12.2013 r.				XI.2014 r.				31.07.2015 r.	
	Liczba osób bezrobotnych	Bezrobotni z prawem do zasiłku		Liczba osób bezrobotnych	Bezrobotni z prawem do zasiłku		Liczba osób bezrobotnych	Bezrobotni z prawem do zasiłku		Liczba osób bezrobotnych	Bezrobotni z prawem do zasiłku			
		liczba	%		liczba	%		liczba	%		liczba	%		
POWIAT BYDGOSKI	5.243	839	16,0	5.460	791	14,5	4.699	618	13,1	3.657	590	16,1		
Białe Błota	650	121	18,6	688	124	18,0	597	94	15,7	513	122	23,8		
Dąbrowa Chełmińska	378	63	16,7	351	51	14,6	341	45	13,2	266	41	15,4		
Dobrcz	439	77	17,6	514	67	13,0	471	56	11,9	322	53	16,5		
Koronowo	1.848	235	12,7	1.930	198	10,3	1.626	173	10,6	1.259	123	9,8		
Nowa Wieś Wielka	404	59	14,6	424	73	17,2	373	49	13,1	286	50	17,5		
Osielsko	382	64	16,8	409	65	15,9	352	56	15,9	305	57	18,7		
Sicienka	434	73	16,8	448	68	15,2	396	54	13,6	292	57	19,6		
Solec Kujawski	708	147	20,8	696	145	20,8	543	91	16,8	414	87	21,0		

Źródło: dane PUP w Bydgoszczy.

Aktywizacja bezrobotnych mieszkańców Powiatu Bydgoskiego w latach 2012 – 2015 prowadzona była poprzez szereg działań w następujących obszarach:

1. Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.

Zadania określone w tym działaniu realizowano poprzez:

- powszechnie dostępne, bezpłatne pośrednictwo pracy,
- organizację spotkań grupowych, giełd pracy na zlecenie pracodawców,
- rozwój pośrednictwa pracy – współpracę z agencjami zatrudnienia, Ochotniczym Hufcem pracy oraz akademickimi biurami karier,
- współorganizację, uczestnictwo w targach pracy, giełdach pracy i innych przedsięwzięciach związanych z problematyką rynku pracy,
- pośrednictwo pracy zagranicą w ramach systemu EURES,
- poradnictwo zawodowe,
- organizowanie subsydiowanych miejsc zatrudnienia tj. prac interwencyjnych, robot publicznych, staży i refundacji kosztów wyposażenia stanowiska pracy,
- zwrot kosztów dojazdu lub zakwaterowania osobom bezrobotnym,
- promowanie aktywności osób bezrobotnych w celu powrotu na rynek pracy,
- współpracę z Parkiem Przemysłowym oraz Inkubatorem Przedsiębiorczości w Solcu Kujawskim.

2. Wspieranie zatrudnienia i aktywizacji zawodowej poprzez stosowanie instrumentów rynku pracy na rzecz wybranych grup osób bezrobotnych.

Zadania określone w tym działaniu realizowano poprzez aktywizację zawodową:

- osób bezrobotnych do 25 roku życia oraz absolwentów szkół wyższych do 27 roku życia,
- osób bezrobotnych powyżej 45 roku życia,
- osób zwalnianych z pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika.

3. Poprawa jakości usług instytucjonalnej obsługi osób bezrobotnych i partnerów rynku pracy.

Zadania określone w tym działaniu realizowano poprzez:

- aktualizowanie bazy instytucji prowadzących działalność szkoleniową,
- wzmocnienie i zindywidualizowanie usług poradnictwa zawodowego, rozwój kompetencji doradców zawodowych i pośredników pracy,

- bieżące diagnozowanie potrzeb i oczekiwań pracodawców wobec kandydatów do pracy i ich kwalifikacji,
- badania lokalnego rynku pracy prowadzone przez PUP w Bydgoszczy, badania wśród pracodawców i przedsiębiorców,
- cykliczne badania postaw i oczekiwań osób bezrobotnych,
- monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
- ułatwianie dostępu do informacji przez Internet,
- upowszechnianie informacji o Europejskim Funduszu Społecznym.

4. Działania na rzecz integracji społecznej, przeciw wykluczeniu społecznemu.

Zadania określone w tym działaniu realizowano poprzez:

- kształtowanie postaw gotowości do podjęcia pracy, zwłaszcza wśród podopiecznych pomocy społecznej,
- organizację i finansowanie prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku – podopiecznych pomocy społecznej,
- kompleksową obsługę osób bezrobotnych na terenie gmin Powiatu Bydgoskiego,
- kierowanie na subsydiowane miejsca pracy w ramach robót publicznych i prac interwencyjnych.

5. Przedsięwzięcia związane z realizacją programów specjalnych.

Zadania określone w tym działaniu realizowano poprzez:

- poradnictwo pracy "Wspólna Sprawa" – wolontariat na rzecz osób bezrobotnych, szkolenia dla osób bezrobotnych, połączenie praktyk studenckich i wolontariatu, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, warsztaty komputerowe,
- współpraca z Biurami Karier uczelni wyższych – wspólne działania dla Bydgoszczy i Powiatu Bydgoskiego,
- wydawanie i rozpowszechnianie informacji o usługach Powiatowego Urzędu Pracy,
- współorganizację i udział we wszelkich przedsięwzięciach związanych z problematyką rynku pracy - wspólne działania dla Bydgoszczy i Powiatu Bydgoskiego,
- współpracę w zakresie promocji projektów i rekrutacji potencjalnych beneficjentów,
- współpracę z instytucjami rynku pracy w zakresie pozyskiwania ofert pracy za granicą,

- obsługę zwolnień grupowych w zakładach pracy.

6. Edukacja dla rynku pracy.

Zadania określone w tym działaniu realizowano poprzez:

- rozwój kształcenia ustawicznego celem ułatwienia nabycia nowych zawodów i umiejętności,
- popularyzację w szkołach i na uczelniach wiedzy o rynku pracy i kreowanie postaw przedsiębiorczości,
- dostosowywanie sieci szkół, profili kształcenia, zawodów i specjalności szkół pod kątem wymogów lokalnego rynku pracy,
- promocję szkolnictwa zawodowego,
- patronat nad Miejskim Konkuresem Przedsiębiorczości dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

7. Działania wspomagające rozwój przedsiębiorczości.

Zadania określone w tym działaniu realizowano poprzez:

- obsługę konsultacyjno-doradczą osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej,
- realizowanie szkoleń z zakresu przedsiębiorczości dla osób bezrobotnych, w tym informowanie zainteresowanych o możliwościach pozyskania pomocy finansowej na rozpoczęcie działalności gospodarczej z różnych źródeł,
- udzielanie dotacji osobom bezrobotnym na podjęcie działalności,
- promocję spółdzielni socjalnych.

Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy opracowywał corocznie szczegółowe programy działań w postaci "Powiatowego programu przeciwdziałania bezrobociu, promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy" wraz ze sprawozdaniami z ich realizacji i przedstawiał Radzie Powiatu Bydgoskiego.

4. System edukacji

Powiat Bydgoski jest organem prowadzącym dla szkół ponadgimnazjalnych, szkoły specjalnej oraz Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej z filią w Bydgoszczy. Aktualnie sieć szkół tworzą:

1. Liceum Ogólnokształcące im. Leona Wyczółkowskiego w Koronowie;
2. Zespół Szkół Zawodowych im. gen. Stanisława Maczka w Koronowie, w ramach którego funkcjonuje:
 - a) Czteroletnie Technikum;
 - b) Zasadnicza Szkoła Zawodowa;
 - c) Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.
3. Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Solcu Kujawskim, w ramach którego funkcjonuje:
 - a) Liceum Ogólnokształcące;
 - b) Czteroletnie Technikum;
 - c) Zasadnicza Szkoła Zawodowa.
4. Zespół Szkół Agro-Ekonomicznych im. Bronisława Zamojdzina w Karolewie, w ramach którego funkcjonuje:
 - a) Czteroletnie Technikum;
 - b) Zasadnicza Szkoła Zawodowa;
 - c) Liceum Ogólnokształcące;
 - d) Szkoła Policealna dla Dorosłych.
5. Zespół Szkół (Specjalnych) w Koronowie, w ramach którego funkcjonuje:
 - a) Szkoła Podstawowa nr 3;
 - b) Gimnazjum nr 2;
 - c) Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1;
 - d) Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy.

Wśród szkół ponadgimnazjalnych przewagę stanowi szkolnictwo zawodowe, które obejmuje dość szeroki wachlarz specjalności. W czteroletnim technikum uczniowie kształcą się w zawodach:

- technik mechanik;
- technik ekonomista;
- technik informatyk;
- technik mechatronik;
- technik rolnik;
- technik żywienia i usług gastronomicznych;
- technik architektury krajobrazu.

Natomiast na poziomie zawodowym najwięcej uczniów wybiera zawody:

- mechanik pojazdów samochodowych;
- sprzedawca;
- kucharz.

Tabele zamieszczone poniżej przedstawiają nabór uczniów do szkół publicznych ponadgimnazjalnych, liczbę uczniów i oddziałów oraz etaty nauczycieli w latach od 2011r. do 2014 r.

Tabela nr 13. Nabór do szkół ponadgimnazjalnych wg placówek.

Rok szkolny	Nabór do szkół ponadgimnazjalnych i szkół dla dorosłych				
	Zespół Szkół Agro- Ekonomicznych w Karolewie	Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Solcu Kujawskim	Liceum Ogólnokształcące w Koronowie	Zespół Szkół Zawodowych w Koronowie	Zespół Szkół w Koronowie
2012/13	110	85	53	176 + 53	6
2013/14	91 + 40	74	46	141 + 63	8
2014/15	61	78	48	109 + 84	7
2015/16	50 + 41	66	22	123 + 29	6

Źródło: dane Powiatowego Centrum Zarządzania Oświatą w Koronowie.

Tabela nr 14. Liczba oddziałów i uczniów w szkołach prowadzonych przez Powiat Bydgoski (wg SIO, stan na dzień 30 września danego roku szkolnego).

Nazwa szkoły	Rok szkolny							
	2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	liczba oddziałów	liczba uczniów	liczba oddziałów	liczba uczniów	liczba oddziałów	liczba uczniów	liczba oddziałów	liczba uczniów
Zespół Szkół Agro-Ekonomicznych w Karolewie	14	370	14	353	15	368	13	319
Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Solcu Kujawskim	14	354	12	307	10	256	10	237
Liceum Ogólnokształcące w Koronowie	8	223	7	198	6	166	6	143
Zespół Szkół Zawodowych w Koronowie	19	542	20	580	21	567	20	555
Zespół Szkół w Koronowie	10	87	10	89	11	83	11	89
Razem	65	1576	63	1527	63	1440	60	1343

Źródło: dane Powiatowego Centrum Zarządzania Oświatą w Koronowie.

Tabela nr 15. Liczba etatów nauczycieli w szkołach i placówkach prowadzonych przez Powiat Bydgoski (wg SIO, stan na dzień 30 września danego roku szkolnego).

Nazwa szkoły / placówki	Liczba etatów nauczycieli							
	Rok szkolny							
	2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	bez godz. ponadwym.	z godz. ponadwym.	bez godz. ponadwym.	z godz. ponadwym.	z godz. ponadwym.	bez godz. ponadwym.	z godz. ponadwym.	bez godz. ponadwym.
Zespół Szkół Agro-Ekonomicznych w Karolewie	31,66	38,02	30,63	37,96	30,86	39,42	38,00	30,87
Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Solcu Kujawskim	31,23	33,58	26,05	27,90	22,41	23,66	23,45	22,34
Liceum Ogólnokształcące w Koronowie	16,67	18,92	15,26	16,67	12,17	14,38	13,83	11,77
Zespół Szkół Zawodowych w Koronowie	45,95	54,90	46,59	53,90	43,65	52,32	54,77	46,95
Zespół Szkół w Koronowie	20,39	22,68	19,42	24,21	20,61	27,46	32,41	24,22
PPPP w Koronowie	15,50	15,50	14,50	15,50	15,10	16,50	17,50	17,50
Razem	161,40	183,60	152,45	176,14	144,80	173,74	179,96	153,65

Źródło: dane Powiatowego Centrum Zarządzania Oświatą w Koronowie.

W prezentowanym obszarze należy w dalszym ciągu dążyć do poprawy jakości kształcenia i dostępności infrastruktury dydaktycznej. Problemem dotyczącym całego powiatu jest trwający niż demograficzny, który wpływa na mniejszą liczbę uczniów w kolejnych latach. W celu poprawy liczebności oddziałów, dyrektorzy szkół podejmują działania mające na celu dostosowanie naboru do zmieniających się potrzeb. Wynikiem ich starań jest uruchamianie nowych kierunków kształcenia, podejmowanie działań promocyjnych oraz logistycznych.

W Powiecie Bydgoskim funkcjonują również szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych, które powiat dotuje zgodnie z art. 90 ust. 3 ustawy o systemie oświaty tj.:

1. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Albert” w Solcu Kujawskim;
2. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Albert” w Dąbrowie Chełmińskiej;

3. Liceum Ogólnokształcące „PRESTIGE” w Brzozie.

Tabela nr 16. Liczba słuchaczy szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, które powiat dotuje zgodnie z art. 90 ust. 3 ustawy o systemie oświaty.

Liczba słuchaczy (stan wg SIO na 30 września danego roku szkolnego)				
Nazwa szkoły	Rok szkolny			
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Albert” w Solcu Kujawskim	105	123	105	114
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Albert” w Dąbrowie Chełmińskiej	26	40	58	60
Liceum Ogólnokształcące „PRESTIGE” w Brzozie	24	39	41	22
Razem	155	202	204	196

Źródło: dane Powiatowego Centrum Zarządzania Oświatą w Koronowie.

Do ewidencji szkół i placówek niepublicznych wpisane są również placówki i ośrodki prowadzące m.in. działalność szkoleniowo-kursową.

Na terenie Powiatu Bydgoskiego funkcjonuje **Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Koronowie z filią w Bydgoszczy**. Udziela ona pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom przedszkolnym, uczniom szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z terenu Powiatu Bydgoskiego w zakresie:

- 1) diagnozy trudności szkolnych i wychowawczych,
- 2) wspierania uczniów w przezwyciężaniu trudności dydaktycznych i wychowawczych, pomoc nauczycielom,
- 3) doradztwa zawodowego,
- 4) zapobiegania patologii społecznej oraz pomocy dzieciom i młodzieży zagrożonej,
- 5) terapii psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej i socjoterapeutycznej, biofeedback.

Zespoły orzekające poradni wydają opinie w sprawie:

- 1) wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego
- 2) pozostawienia ucznia klasy I-III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie,
- 3) objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej,
- 4) dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia,
- 5) zwolnienia ucznia z wadą słuchu lub z głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego,
- 6) udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki,
- 7) przyjęcie ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy,

- 8) przyjęcia do klasy I szkoły ponadgimnazjalnej kandydata z problemami zdrowotnymi, ograniczającymi możliwości wyboru kierunku kształcenia ze względu na stan zdrowia,
- 9) przystąpienie ucznia do egzaminów zewnętrznych w warunkach i formie dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia,
- 10) o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju.

Ponadto zespoły wydają orzeczenia dzieciom i uczniom po rozpoznaniu ich indywidualnych możliwości psychofizycznych, wynikających w szczególności:

- z niepełnosprawności;
- z niedostosowania społecznego;
- z zagrożenia niedostosowaniem społecznym;

oraz opinie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, wynikających:

- ze szczególnych uzdolnień;
- ze specyficznych trudności w uczeniu się;
- z zaburzeń komunikacji językowej;
- z choroby przewlekłej;
- z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych;
- z niepowodzeń edukacyjnych;
- z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny;
- z trudności adaptacyjnych.

Pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej, którzy diagnozują uczniów, wskazują na następujące problemy młodzieży:

- trudności w kontaktach z rówieśnikami;
- poczucie osamotnienia i braku akceptacji przez grupę rówieśniczą;
- brak przyjaciół, ucieczka od kontaktów;
- złe samopoczucie w szkolnych grupach rówieśniczych;
- częste sytuacje konfliktowe;
- niezadowolenie z kontaktów rodzinnych;
- konflikty;
- niemożność porozumienia się w podstawowych sprawach;
- brak poczucia oparcia psychicznego ze strony rodziców, uczucie niechęci a nawet nienawiści do nich;
- trudności i niepowodzenia szkolne - niesatysfakcjonujące wyniki w nauce;
- konflikty z nauczycielami;
- zaburzenia życia emocjonalnego:
 - wysoki poziom lęku oraz napięcia psychicznego;
 - nie zrównoważenie emocjonalne;
 - obniżone poczucie sensu życia;
 - myśli samobójcze.

Najważniejsza dla wychowania i kształtowania osobowości młodego pokolenia jest rodzina, w której młodzież uczy się właściwej postawy wobec siebie i świata. Jednak również szkoła ma znaczący wpływ na wychowanie dzieci i młodzieży. Dlatego też duże znaczenie ma odpowiednia reakcja na pojawiające się wśród uczniów zachowania niepożądane, w tym stosowanie środków uzależniających, dopalaczy. Szczególny obowiązek reagowania na niepokojące sygnały zachowania uczniów spoczywa na nauczycielach. Właściwa, adekwatna do sytuacji reakcja wychowawcy, pedagoga, specjalistów pracujących z dzieckiem czy dyrektora oraz powiadomienie w razie potrzeby stosownych instytucji mogą w istotnym stopniu zwiększyć skuteczność oddziaływań. Bardzo ważne jest umiejętne, w pełni profesjonalne przeprowadzenie interwencji z zachowaniem wszelkich praw zarówno uczniów uczestniczących w zdarzeniu, jak i ich rodziców.

Do obowiązkowych zadań szkoły wprowadzono realizację szkolnego programu wychowawczego oraz szkolnego programu profilaktyki. Szkoła ma obowiązek okresowego diagnozowania problemów i podejmowania działań profilaktycznych, adekwatnych do występujących zagrożeń. Nauczyciele wspólnie z rodzicami dążą do tego, aby pomóc młodym ludziom bezpiecznie wkroczyć w dorosłość – bez nałogów i uzależnień.

5. Sytuacja zdrowotna mieszkańców powiatu

Podstawowa opieka zdrowotna (POZ) jest częścią systemu opieki zdrowotnej, zapewniającą wszystkim osobom, uprawnionym do świadczeń, zamieszkałym na terytorium powiatu kompleksowe i skoordynowane świadczenia opieki zdrowotnej w miejscu zamieszkania. Świadczenia udzielane są w warunkach ambulatoryjnych (w gabinecie, poradni lub przychodni), a w przypadkach uzasadnionych medycznie, także w domu pacjenta (również w domu pomocy społecznej). Obejmują także profilaktyczną opiekę nad dziećmi i młodzieżą sprawowaną przez pielęgniarkę/higienistkę w środowisku nauczania i wychowania.

Podstawowa opieka zdrowotna na terenie powiatu jest świadczona w poniżej przedstawionych placówkach:

Gmina Białe Błota

Centrum Medyczne IKAR
86-005 Białe Błota
ul. Barycka 38

NZOZ "Zdrowie"
ul. Porzeczkowa 20
86-065 Łochowo

Gmina Koronowo

Przychodnia Rejonowa Ogólna
ul. Paderewskiego 33, 86-010 Koronowo

Gmina Dobrcz

Przychodnia Dobrcz
ul. Ogrodowa 1
86-022 Dobrcz

Przychodnia Kotomierz
ul. Koronowska 4
86-020 Kotomierz

Przychodnia Wudzyn
ul. Zamkowa 4
Wudzyn

Gmina Dąbrowa Chełmińska

Przychodnia Dąbrowa
Chełmińska
Ul. Bydgoska 38
86-070 Dąbrowa Chełmińska

Przychodnia Ostromecko
ul. Szkolna 3
86-072 Ostromecko

Przychodnia Czarze
Ul. Chełmińska 28
86-071 Czarze

Gmina Solec Kujawski

Miejsko-Gminna Przychodnia zdrowia
Powstańców 7A
86-050 Solec Kujawski

Gmina Osielsko

Gminna Przychodnia
Centralna 6
86-031 Osielsko

Gmina Sicienko

Niepubliczny Zakład Opieki
Zdrowotnej „GEMED” Ewa
Zamiatała-Grzelak
Ul. Kolejowa 8
86-014 Sicienko

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
„KAMED” Maciej Kamiński,
ul. Strażacka 11, Kruszyn
86-014 Sicienko

Gmina Nowa Wieś Wielka

Samodzielny Publiczny Zakład
Opieki Zdrowotnej Gminna
Przychodnia
ul. Bydgoska 14
86-060 Nowa Wieś Wielka

Przychodnia w Brzozie
ul. Przemysłowa 1 B
86-061 Brzoza

Mieszkańcy Powiatu Bydgoskiego w przypadku nagłego zachorowania lub pogorszenia stanu zdrowia oraz zabiegów pielęgniarstwa wynikających z kontynuacji leczenia na terenie Powiatu Bydgoskiego mogą skorzystać z pomocy lekarskiej w poniżej przedstawionych punktach na terenie miasta Bydgoszczy.

NZOZ Centrum Medyczne IKAR w Bydgoszczy
ul. Szubińska 32
85-915 Bydgoszcz

NZOZ „Zdrowie dla Ciebie: w Bydgoszczy
ul. Ogrody 21
85-870 Bydgoszcz

Samodzielny Publiczny Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Bydgoszczy
ul. Markwarta 4-6
85-015 Bydgoszcz

MEDIC Sp.z o.o. NZOZ
ul. Łochowskiego 7A
85-001 Bydgoszcz

Ambulatoryjne świadczenia specjalistyczne są udzielane w poradniach specjalistycznych lub w innych komórkach organizacyjnych lecznictwa ambulatoryjnego. W przypadku zaistnienia takiej konieczności mieszkańcy Powiatu Bydgoskiego są kierowani do poniższych szpitali:

- 10 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
ul. Powstańców Warszawy 5,
85-681 Bydgoszcz

- Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr. Emila Warmińskiego SPZOZ
ul. Szpitalna 19
85-826 Bydgoszcz

- Kujawsko – Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy
ul. Seminaryjna 1
85-326 Bydgoszcz

- Szpital Uniwersytecki nr 1 im. A. Jurasza
Ul. M. Curie-Skłodowskiej 9
85-094 Bydgoszcz

- Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy
ul. Jana Karola Chodkiewicza 44
85-667 Bydgoszcz

- Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. Tadeusza Browicza
Ul. Św. Floriana 12
85-030 Bydgoszcz

Od 2011 r. Powiat Bydgoski realizował Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w zakresie zdrowia psychicznego i opieki psychiatrycznej na lata 2011-2015.

W latach 2011 – 2013 Wydział Edukacji, Kultury i Sportu organizował etap powiatowy Regionalnego Konkursu Wiedzy o Zdrowiu dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. W konkursie brali udział uczniowie szkół ponadgimnazjalnych prowadzonych przez powiat.

W ramach współpracy z Urzędem Marszałkowski w Toruniu oraz z Wojewódzkim Szpitalem Dziecięcym w Bydgoszczy Powiat Bydgoski przystąpił w 2013 roku do realizacji „Programu edukacyjno-leczniczego na rzecz zmniejszenia częstości występowania nadwagi i otyłości u dzieci i młodzieży w Województwie Kujawsko-Pomorskim”. Programem zostały objęte dzieci uczęszczające do szkół w gminie Osielsko oraz w gminie Nowa Wieś Wielka. Głównym zadaniem wynikającym z programu było przeprowadzenie szkoleń dla nauczycieli i rodziców obejmujących zagadnienia dotyczące nadwagi i otyłości u dzieci i młodzieży. Zorganizowane zostały 2 szkolenia dla 32 rodziców oraz 2 szkolenia dla 24 nauczycieli.

6. Sytuacja osób z niepełnosprawnością

1. Ogólna charakterystyka osób niepełnosprawnych

Zgodnie z art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.) za niepełnosprawną uważa się osobę trwale lub okresowo niezdolną do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą:

- 1) znaczny - do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;
- 2) umiarkowany - do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej

lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;

- 3) lekki - do którego zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne;
- 4) niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi, także podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o:

- 1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 1a) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt. 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt. 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- 3) częściowej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 3, oraz celowości przekwalifikowania, o którym mowa w art. 119 ust. 2 i 3 ustawy wymienionej w pkt. 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Dokładna liczba osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Bydgoskiego według narodowego spisu powszechnego z 2011 roku wynosi 12.713 osób (6.223 mężczyzn i 6.490 kobiet). Wśród ogółu osób z niepełnosprawnością znajdują się zarówno osoby posiadające formalny dokument potwierdzający fakt bycia osobą niepełnosprawną (wydane orzeczenie), jak również nieposiadające orzeczenia (w tym niepełnosprawne biologicznie).

Niepełnosprawne dzieci stanowią około 6,2% ogółu niepełnosprawnych według GUS wszystkich niepełnosprawnych z terenu Powiatu Bydgoskiego.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność indywidualizowania pomocy do nich adresowanej. Osoby niepełnosprawne są statystycznie gorzej wykształcone, przejawiają niższą aktywność zawodową i w konsekwencji częściej dotyka je zjawisko ubóstwa oraz wykluczenia społecznego. Nierówność szans na początku drogi życiowej, pogłębiona zostaje w dorosłym życiu poprzez gorsze przygotowanie zawodowe i społeczne, a zła sytuacja na rynku pracy dotyka w pierwszej kolejności właśnie te osoby. Bez pomocy osoby niepełnosprawne nie są w stanie samodzielnie rozwiązać wielu swoich ważnych problemów. Na społeczeństwie obywatelskim, spoczywa obowiązek wyrównywania szans życiowych osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania ich dyskryminacji zarówno społecznej jak i zawodowej.

W oparciu o dane statystyczne przygotowane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy dokonano analizy danych dotyczących wydanych orzeczeń dla mieszkańców Powiatu Bydgoskiego w latach od 01.01.2012 r. do 30.06.2015 r.

Tabela nr 17. Zestawienie wydanych orzeczeń o niepełnosprawności.

Wyszczególnienie	Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na lata			
	2012	2013	2014	Do 30.06.2015
Wydane orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	1885	2000	2068	1222
Wydane orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	206	204	214	122
Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia niepełnosprawności	41	34	24	15
Ogółem wydane orzeczenia	2132	2238	2306	1359

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy.

Powyższa tabela obrazuje wzrost liczby wydawanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy.

Najliczniejszą grupę osób niepełnosprawnych w Powiecie Bydgoskim, które w latach od 01.01.2012 r. do 30.06.2015 r. otrzymały orzeczenie stanowią osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Niepełnosprawność definiowana jest jako zjawisko niejednorodne, obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów. Wymienione zaburzenia mogą mieć charakter stały lub przejściowy dotyczący osób w różnym wieku.

Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia narządów ruchu choroby układów oddechowego i krążenia oraz choroby psychiczne co obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 18. Zestawienie wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności.

Przyczyna niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na lata			
	2012	2013	2014	Do 30.06. 2015
upośledzenie umysłowe (01-U)	35	35	43	17
choroby psychiczne (02-P)	269	251	284	72
zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu (03-L)	65	91	63	25
choroby narządu wzroku (04-O)	32	38	32	11
upośledzenia narządu ruchu (05-R)	513	551	595	219
epilepsja (06-E)	35	35	27	10
choroby układów oddechowego i krążenia (07-S)	434	417	404	97
choroby układu pokarmowego (08-T)	29	50	70	21
choroby układu moczowo - płciowego (09-M)	24	44	38	18
choroby neurologiczne (10-N)	190	224	238	71
Inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (11-I)	234	240	228	74
całościowe zaburzenia rozwojowe (12-C)	25	24	45	11

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy.

Tabela nr 19. Poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Bydgoskiego.

Poziom wykształcenia	2012	2013	2014	Do 30.06.2015
Wyższe	94	136	157	91
Średnie	325	374	377	247
Zasadnicze	556	606	609	357
Podstawowe	395	355	363	246
Niepełne podstawowe	171	183	219	110

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy.

2. Zadania realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych.

Do głównego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych określonego ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zalicza się orzekanie o niepełnosprawności, rehabilitację zawodową, rehabilitację społeczną oraz związane z w/w uprawnienia osób niepełnosprawnych, a także obowiązki i uprawnienia pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. Do systemu wspierania osób niepełnosprawnych zalicza się też chroniony rynek pracy zakłady pracy chronionej i zakłady aktywności zawodowej oraz system służb działających na rzecz niepełnosprawnych, a także odrębny system szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych.

Podstawowym instrumentem finansowym do realizacji zadań wynikających z zakresu wspierania osób niepełnosprawnych w Polsce jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ponadto zadania rehabilitacji zawodowej i społecznej powinny być finansowane, także ze środków własnych samorządów, z budżetu państwa, Funduszu Pracy oraz ze środków Unii Europejskiej.

W Powiecie Bydgoskim zadania dotyczące rehabilitacji społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy natomiast zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej Powiatowy Urząd Pracy.

W świetle definicji Światowej Organizacji Zdrowia rehabilitacja społeczna stanowi część ogólnego procesu rehabilitacji, który ma na celu integrację lub reintegrację osoby z naruszoną sprawnością organizmu, poprzez udzielenie jej pomocy w przystosowaniu się do wymagań życia społecznego i pracy zawodowej, usuwając jednocześnie ekonomiczne i społeczne przeszkody utrudniające proces rehabilitacji. Rehabilitacja społeczna służy więc przygotowaniu osoby niepełnosprawnej do życia wspólnie z innymi w rodzinie, wśród przyjaciół i znajomych, czy też w szerszym kontekście w społeczności lokalnej. Celem jej jest włączenie osoby niepełnosprawnej w różne przejawy życia społecznego tak, by mogła czuć się potrzebną, akceptowaną i pełnowartościowym członkiem społeczeństwa i mogła korzystać ze wszystkich dóbr będących wytworem tegoż społeczeństwa i jemu dostępnych. Wśród wymienionych zadań na szczeblu powiatu realizowane są następujące formy rehabilitacji społecznej:

- 1) Dofinansowanie do zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Przedmioty ortopedyczne to przyrządy ortopedyczne niezbędne osobie niepełnosprawnej w przypadku trwałego inwalidztwa, w okresie choroby lub usprawnienia leczniczego. Środki pomocnicze to takie środki, które ułatwiają w znacznym stopniu, bądź wręcz umożliwiają, funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w środowisku społecznym. Liczba osób korzystających z dofinansowania do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w latach od 01.01.2012 r. do 30.06.2015 r. w Powiecie Bydgoskim przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 20. Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Wnioskodawcy	Liczba osób objętych dofinansowaniem				Środki wykorzystane			
	2012	2013	2014	Do 30.06. 2015	2012	2013	2014	Do 30.06.2015
Osoby dorosłe niepełnosprawne	247	249	249	161	248.349	184.591	230.150	168.142
Dzieci i młodzież niepełnosprawna	50	47	60	29	71.584	43.059	82.573	41.468
Razem	297	296	309	190	319.933	227.650	312.723	209.610

Źródło: Dane własne PCPR.

- 2) Turnus rehabilitacyjny- oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, którego celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych. Wyboru miejsca odbywania turnus,

terminu dokonuje osoba niepełnosprawna. Liczba osób korzystających z turnusów rehabilitacyjnych w latach od 01.01.2012 r. do 30.06.2015 r. w Powiecie Bydgoskim przedstawia tabela nr 21.

Tabela nr 21. Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych.

Wnioskodawcy	Liczba osób objętych dofinansowaniem				Środki wykorzystane			
	2012	2013	2014	Do 30.06. 2015	2012	2013	2014	Do 30.06.2015
Osoby dorosłe niepełnosprawne	136	29	52	1	127.592	27.812	48.430	1.183
Dzieci i młodzież niepełnosprawna	23	29	17	12	21.115	28.585	17.522	13.888
Opiekunowie	57	33	45	10	34.212	21.912	29.569	7.890
Razem	216	91	114	23	182.919	78.309	95.521	22.961

Źródło: Dane własne PCPR.

W roku 2012 z dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych skorzystało 136 osób dorosłych i 23 dzieci (wraz z 57 opiekunami) na łączną kwotę 182.919,00 zł. W kolejnych latach ze względu na ograniczone środki finansowe wyraźnie spadła liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.

- 3) Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych – przez bariery architektoniczne rozumie się wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym, natomiast bariery techniczne to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tej bariery powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie. Bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się lub przekazywanie informacji. Liczba osób korzystających z dofinansowania do likwidacji barier w przedziale czasowym od 01.01.2012 r. do 30.06.2015 r. w Powiecie Bydgoskim przedstawia tabela nr 22.

Tabela nr 22. Realizacja likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.

Bariery	Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania				Środki wykorzystane			
	2012	2013	2014	Do 30.06. 2015	2012	2013	2014	Do 30.06.20 15
Architektoniczne	5	4	14	0	9.133	38.227	42.807	0
W komunikowaniu się	8	19	13	8	15.067	38.046	30.685	14.649
Techniczne	14	10	11	9	45.521	15.959	28.798	25.310
Razem	27	33	38	17	69.721	92.232	102.290	39.959

Źródło: Dane własne PCPR.

4) Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Sport osób niepełnosprawnych - jest atrakcyjną formą usprawnienia ruchowego osób z utrwalonym inwalidztwem. Dyscyplina sportu zalecana takim osobom powinna być ukierunkowana na doskonalenie zachowanych sprawności lub możliwie największe skompensowanie czynności utraconych. Stosowane obciążenia treningowe nie mogą zagrażać zdrowiu i bezpieczeństwu sportowca. W tym względzie istnieją specjalne przepisy federacji sportowego związku osób niepełnosprawnych zarówno w zakresie opieki medycznej, jak też w zakresie przepisów sportowych. Zajęcia w klubach sportowych są także interesującą płaszczyzną rehabilitacji społecznej i psychicznej: ułatwiają akceptację niepełnosprawności i wpływają korzystnie na psychikę.

Kultura - to przekazane i wytworzone treści i wzory wartości, idei i innych symbolicznie znaczących systemów, będące czynnikami kształtującymi ludzkie zachowania oraz wytwory stanowiące produkt zachowania.

Turystyka - zjawisko przestrzennej ruchliwości ludzi, które związane jest z dobrowolną zmianą miejsca pobytu, środowiska i rytmu życia. Obejmuje całokształt stosunków i zjawisk związanych z ruchem turystycznym.

Rekreacja - odnawianie sił fizycznych i psychicznych człowieka za pomocą rozmaitych form aktywności umysłowej lub fizycznej, ale innych niż wynikające z obowiązków codziennego życia. Jest to więc rozwijanie aktywności nie wynikającej z obowiązków edukacyjnych, zawodowych, rodzinnych, społecznych oraz potrzeb bytowych. Rekreacja ma najczęściej charakter dobrowolny i stanowi jednocześnie rozrywkę.

Wnioskodawcami w tej formie dofinansowania mogą być osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku. Udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania oraz udokumentują posiadanie środków

własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków Funduszu.

Tabela nr 23. Realizacja dofinansowania do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	Do 30.06. 2015
Liczba dofinansowanych imprez	1	4	3	2
Środki przyznane	3.827	5.310	5.600	8.000

Źródło: Dane własne PCPR.

W latach od 01.01.2012 r. do 30.06.2015 r. przyznano dofinansowanie do 10 imprez w ramach sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych na łączną kwotę 22.737 zł.

Dofinansowania ze środków PFRON zostały przyznane na podstawie złożonych wniosków do 30 listopada roku poprzedzającego realizację zadania na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców z terenu Powiatu Bydgoskiego.

5) Dofinansowanie kosztów funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej.

Jedną z form rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych jest udział w warsztatach terapii zajęciowej. Warsztaty terapii zajęciowej zmierzają do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osoby niepełnosprawne niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

Na terenie powiatu funkcjonują dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej w Białych Błotach oraz w Solcu Kujawskim. W zajęciach uczestniczy po 25 osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Bydgoskiego. Z dniem 01.01.2016r. liczba uczestników WTZ w Solcu Kujawskim zwiększył się do 30. Jednostkami prowadzącymi WTZ na podstawie umów z Powiatem Bydgoskim są: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białych Błotach oraz Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim. Nadzór i kontrolę nad działalnością warsztatów prowadzi PCPR w Bydgoszczy równocześnie przekazując środki PFRON na pokrycie kosztów działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej.

6) Pilotażowy program „Aktywny samorząd”.

Od 2012 r. Powiat Bydgoski za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy realizuje pilotażowy program „Aktywny samorząd”, którego celem głównym jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Formy i zakres pomocy udzielanej w ramach programu.

1. Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:

- a) Obszar A – likwidacja bariery transportowej:
 - Zadanie 1: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
 - Zadanie 2: pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,
- b) Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:
 - Zadanie 1: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
 - Zadanie 2: dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
- c) Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:
 - Zadanie 1: pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
 - Zadanie 2: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
 - Zadanie 3: pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości,
 - Zadanie 4: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, (co najmniej na III poziomie jakości),
- d) Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej;

2. Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

- a) opłata za naukę (czesne),
- b) dodatek na pokrycie kosztów kształcenia (nie podlega rozliczeniu),
- c) dodatek na uiszczenie opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego - w przypadku osób, które mają wszczęty przewód doktorski, a nie są uczestnikami studiów doktoranckich.

Tabela nr 24. Rodzaje i formy wsparcia z jakich skorzystały osoby niepełnosprawne w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w latach od 01.01.2012 r. do 30.06.2015 r.

Wyszczególnienie	2012		2013		2014		Do 30.06.2015	
MODUŁ I	Liczba osób	Kwota wypłacona	Liczba osób	Kwota wypłacona	Liczba osób	Kwota wypłacona	Liczba osób	Kwota wypłacona
Obszar A Zadanie 1 oprzyrządowanie samochodu	0	0	0	0	1	4.165	0	0
Obszar A Zadanie 2 prawo jazdy kategorii B	1	1.012,54	3	3.810	3	3.652	0	0
Obszar B Zadanie 1 sprzęt elektroniczny, oprogramowanie	7	31.849,60	11	42.090	4	14.800	0	0
Obszar B Zadanie 2 szkolenie komputerowe	0	0	0	0	1	800	0	0
Obszar C Zadanie 1 wózek elektryczny	4	43.734	1	18.300	1	11.000	0	0
Obszar C Zadanie 2 sprawność techniczna wózka elektrycznego	1	3.000	2	2.734,68	1	2.000	0	0
Obszar C Zadanie 3 proteza, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne	0	0	3	52.000	0	0	0	0
Obszar C Zadanie 4 sprawność techniczna protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne	0	0	0	0	0	0	0	0
Obszar D koszt opieki nad osobą zależną	0	0	0	0	0	0	0	0
MODUŁ II	0	0	38	91.109	50	150.282	26	63.674
RAZEM	13	79.596,14	58	210.043,68	61	186.699	26	63.674

Źródło: Dane własne PCPR.

W ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” osoby niepełnosprawne najbardziej zainteresowane były pomocą w ramach modułu II tj. pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, który od 2013 r. zaczął być realizowany przez Powiat Bydgoski.

Łącznie z programu „Aktywny samorząd” w okresie od 01.01.2012 r. do 30.06.2015 r. skorzystało 158 osób niepełnosprawnych na kwotę 540.012,82 zł.

7) Projekt systemowy w latach 2009-2014

W latach 2009 - 2014 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zrealizowało projekt systemowy pt. „Pierwszy krok do usamodzielnienia” współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Poddziałania 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie. Celem głównym projektu była m.in. aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych.

Szczegóły realizacji projektu systemowego „Pierwszy krok do usamodzielnienia” w latach 2009 2014 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 25. Podsumowanie realizacji projektu systemowego „Pierwszy krok do usamodzielnienia” w latach 2009 – 2014.

Lata	Liczba uczestników	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w ramach projektu			Kwota dofinansowania			
		Osoby niepełnosprawne	Wychowankowie placówki opiekuńczo – wychowawczej (15 – 18 lat)	Osoby pełnoletnie usamodzielniające się	EFS	Powiat Bydgoski	PFRON	Łącznie
2009	15	0	0	15	136.772,93	12.352,50	0	149.125,43
2010	36	8	10	18	163.638,53	23.254,00	28.407,00	215.299,53
2011	45	24	10	11	163.764,20	23.625,00	0	187.389,20
2012	51	40	5	6	118.582,95	2.645,43	40.533,00	161.761,38
2013	34	24	0	10	121.260,27	5.324,00	12.706,00	139.290,27
2014	26	16	0	10	132.332,85	4.446,00	17.483,00	154.261,85
Razem	207	112	25	70	836.351,73	71.646,93*	99.129,00 **	1.007.127,66

*Środki finansowe zagwarantowane w budżecie PCPR na realizację zadań ustawowych tj. pomoc pieniężna przekazana uczestnikom projektu realizującym Indywidualny Program Usamodzielnienia.

** Środki PFRON określone algorytmem przekazane Powiatowi Bydgoskiemu na realizację zadań w danym roku.

8) Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych.

Na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie działa Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych, która została powołana przez Starostę Powiatu Bydgoskiego. Do zakresu działania Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych należy inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacja praw osób niepełnosprawnych, opiniowanie projektów programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ocena realizacji programów, oraz opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych. Członkowie Społecznej Rady opiniują również projekty uchwał Rady Powiatu dotyczące problematyki osób niepełnosprawnych.

Na terenie powiatu bydgoskiego funkcjonują instytucje działające na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców, są to:

Domy Pomocy Społecznej

1. Dom Pomocy Społecznej w Bożenkowie przeznaczony jest dla 70 osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
2. Dom Pomocy Społecznej w Koronowie przeznaczony jest dla 96 osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Domy funkcjonują w sposób zapewniający właściwy zakres usług, zgodny ze standardami określonymi dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby mieszkańców. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie, która wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Środowiskowe Domy Samopomocy

Na terenie powiatu bydgoskiego funkcjonują 4 środowiskowe domy samopomocy, które są placówkami o charakterze dziennym (oznacza to, że działają 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie). Uczestnikiem domów może być każda osoba, bez względu na płeć, wykształcenie, lecz z orzeczoną stopniem niepełnosprawności. Osoba ta powinna mieć ukończone 18 lat i orzeczenie lekarskie rozpoznające zaburzenia psychiczne i niepełnosprawność intelektualną. Osoby są kierowane do Środowiskowych Domów Samopomocy w Gądeczu, Solcu Kujawskim, Nowej Wsi Wielkiej i Cielu decyzją kierownika ośrodka pomocy społecznej.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Na terenie powiatu bydgoskiego funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej w Solcu Kujawskim i Warsztat Terapii Zajęciowej „DAB” w Białych Błotach dla osób niepełnosprawnych posiadających prawnie potwierdzony status niepełnosprawności i wskazanie w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności do uczestnictwa w terapii zajęciowej.

Warsztat jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką, stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Zakład Aktywności Zawodowej

Prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na zatrudnieniu osób niepełnosprawnych realizowane jest przez Zakład Aktywności Zawodowej w Białych Błotach. Zakład taki tworzy się w celu zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności, a także w celu rehabilitacji zawodowej i społecznej tych osób oraz przygotowania ich do aktywnego życia w otwartym środowisku na miarę ich indywidualnych możliwości.

7. Problematyka przemocy w rodzinie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) definiuje przemoc w rodzinie jako: „jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Podstawowe kryteria, na podstawie których rozpoznaje się przemoc w rodzinie to: intencjonalność, dysproporcja sił, naruszanie godności i praw, powodowanie cierpienia i szkód.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w tym również ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie formułują zadania dla instytucji samorządowych i państwowych w celu zwalczania i zapobiegania tego problemu. Nadrzędnym, wspólnym celem działań instytucji jest zmniejszenie rozmiarów przemocy, pomoc i wsparcie osób uwikłanych w to zjawisko. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec osoby dotkniętej przemocą odbywa się na podstawie procedury „Niebieskie Karty”. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie przez przedstawicieli policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, jednostek organizacyjnych oświaty i jednostek organizacyjnych ochrony zdrowia.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ramach realizacji zadań powiatu z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie świadczy pomoc osobom będącym ofiarami przemocy w rodzinie z terenu Powiatu Bydgoskiego w formie bezpłatnych porad psychologa, pedagoga i prawnika. Powyższe wsparcie udzielane jest w ramach poradnictwa specjalistycznego. Punkt

poradnictwa specjalistycznego jest wpisany do prowadzonego przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego Rejestru Jednostek Specjalistycznego Poradnictwa pod nr 15. Działalność pedagoga i psychologa oraz prawnika polega między innymi na poradnictwie w ramach szeroko pojętej interwencji kryzysowej, w szczególności dla ofiar przemocy w rodzinie. Poradnictwo prawne w przypadku ofiar przemocy w rodzinie obejmuje informowanie o obowiązujących przepisach prawa, głównie z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W latach 2012-2014 realizowane były również programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie (3 edycje). Programem objęto łącznie 28 sprawców przemocy (mężczyzn), zamieszkujących na terenie Powiatu Bydgoskiego. Program realizowano w warunkach wolnościowych, w formie sesji indywidualnych i grupowych prowadzonych przez parę trenerów.

Na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie zamieszczone są informacje dotyczące uzyskania pomocy w przypadku wystąpienia zjawiska przemocy w rodzinie.

Poniższe tabele obrazują statystyczne ujęcie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Tabela nr 26. Liczba „Niebieskich Kart” sporządzanych przez przedstawicieli różnych służb działających na terenie Powiatu Bydgoskiego w 2014 r. i I półroczu 2015r.

Liczba niebieskich Kart sporządzana w poszczególnych gminach powiatu w 2014 r. i I półroczu 2015 r.	Białe Błota		Dąbrowa Chelmińska		Dobrcz		Koronowo		Nowa Wieś Wielka		Osiesko		Sicienko		Solec Kujawski	
	2014r.	I półrocze 2015r.	2014r.	I półrocze 2015r.	2014r.	I półrocze 2015r.	2014r.	I półrocze 2015r.	2014r.	I półrocze 2015r.	2014r.	I półrocze 2015r.	2014r.	I półrocze 2015r.	2014r.	I półrocze 2015r.
Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	12	4	3	0	5	1	7	4	10	4	6	3	4	2	11	8
Policja	18	6	11	6	17	13	44	20	13	8	31	8	13	8	62	38
Oświata	1	4	0	0	0	1	0	2	1	0	1	3	2	1	0	1
Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Ochrona zdrowia	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	4	0
Ogółem	32	14	14	6	22	15	51	27	25	13	38	14	19	11	77	47

Źródło: dane z Zespołów Interdyscyplinarnych funkcjonujących na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Przedstawione dane obrazują „ujawnioną” skalę występowania zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Bydgoskiego. Procedurą „Niebieskiej Karty” w 2014 r. objętych było 278 rodzin. Z kolei w I półroczu 2015 r. 147 rodzin. Największy odsetek „Niebieskich Kart” jest sporządzanych przez policję, w wyniku przeprowadzonych interwencji domowych, w 2014 r. było to 75,18 % ogółu, z kolei w I półroczu 2015 r. 72,79% ogółu „Niebieskich Kart”.

Przemoc w rodzinie zawsze narusza prawa osoby przeciwko której jest skierowana. Skutkiem ich naruszania jest odpowiedzialność prawna osoby, która stosuje przemoc. Tabela 27 zawiera informacje dotyczące wyroków Sądu wydanych w związku z występowaniem przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Bydgoskiego w okresie od 2012 r. do I półrocza 2015 r.

Tabela nr 27. Liczba wyroków Sądu wydanych w związku z występowaniem przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.	I półrocze 2015r.
Liczba osób skazanych prawomocnym wyrokiem Sądu za przestępstwo z art. 207 kk popełnione na szkodę członka rodziny oraz ewentualnie innego przestępstwa, w których sposób zachowania sprawcy polegał na stosowaniu przemocy w rodzinie w rozumieniu art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	41	42	39	18
Liczba osób skazanych prawomocnym wyrokiem Sądu, wobec których jednocześnie orzeczono obowiązek uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych	5	10	4	5

Źródło: Sąd Okręgowy w Bydgoszczy.

Niewątpliwie w wyniku występowania przemocy domowej, konsekwencje w różnych sferach życia ponoszą dzieci wychowujące się w rodzinie dotkniętej tym problemem. Dom rodzinny, w którym występują akty przemocy przestaje być azylem oraz ostoją miłości i bezpieczeństwa. Przemoc w rodzinie przekreśla szansę na prawidłowy i harmonijny rozwój dziecka. Z związku z bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia dzieci w wyniku występowania przemocy w rodzinie, służby socjalne w trybie art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, mogą odebrać dziecko w rodziny, w celu zapewnienia mu bezpieczeństwa.

Tabela nr 28. Liczba dzieci odebranych z rodziny w trybie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w 2014 r.

Gmina	Liczba dzieci odebranych z rodziny w trybie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w 2014 r. w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia w godzinach 7.30-15.30	Liczba dzieci odebranych z rodziny w trybie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w 2014 r. w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia w godzinach 15.30 – 7.30
Białe Błota	0	1
Dąbrowa Chełmińska	0	0
Dobrcz	0	0
Koronowo	1	0
Nowa Wieś Wielka	0	0
Osielsko	1	0
Sicienko	0	0
Solec Kujawski	1	1

Źródło: WPS KPUW w Bydgoszczy.

Tabela nr 29. Liczba dzieci odebranych z rodziny przez Policję i umieszczonych w niezagrażającym im środowisku.

Gmina	2012 rok	2013 rok	2014 rok
Białe Błota	0	0	0
Dąbrowa Chełmińska	0	0	0
Dobrcz	0	0	0
Koronowo	0	0	0
Nowa Wieś Wielka	0	0	0
Osielsko	5	3	1
Sicienko	0	0	0
Solec Kujawski	0	1	2

Źródło: Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy.

Zestawienie zasobów instytucjonalnych w poszczególnych gminach powiatu, w zakresie świadczenia pomocy osobom doznającym przemocy zostały przedstawione w tabeli nr 30.

Tabela nr 30. Zasoby instytucjonalne w zakresie świadczenia pomocy osobom doznającym przemocy.

Gmina	Zasoby instytucjonalne w zakresie świadczenia pomocy osobom doznającym przemocy
Białe Błota	Punkt Interwencji Kryzysowej Rodzinny Punkt Konsultacyjny • psycholog • psychiatra • prawnik • terapeuci od uzależnień i współuzależnień
Dąbrowa Chełmińska	Pomoc świadczona w ramach GOPS w Dąbrowie Chełmińskiej. Psycholog do spraw przemocy prowadzi terapię z osobami uwięzłymi w przemoc.
Dobrcz	Punkt Konsultacyjny • psycholog • specjalista do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, kurator sądu rodzinnego • psychoterapeuta ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
Koronowo	Punkt Interwencji Kryzysowej dla Ofiar Przemocy Domowej Pomoc świadczona w ramach MGOPS w Koronowie
Nowa Wieś Wielka	Pomoc w ramach GOPS w Nowej Wsi Wielkiej przy współpracy Komitetu Ochrony Praw Dziecka • psycholog • prawnik
Osielsko	Rodzinny Punkt Konsultacyjny • wsparcie dla osób współuzależnionych oraz ofiar przemocy. • prawnik • psycholog do spraw przemocy, oraz terapeuta do spraw uzależnień. • terapeuta dla osób uzależnionych oraz spotkanie grupy anonimowych alkoholików
Sicienko	Rodzinny Punkt Konsultacyjny • specjalista ds. przeciwdziałania przemocy domowej • specjalista psychoterapii uzależnień • psycholog • psychoterapeuta uzależnień • prawnik • lekarz psychiatra
Solec Kujawski	W ramach MGOPS w Solcu Kujawskim funkcjonuje • Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania przemocy w rodzinie • Punkt Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym • Punkt Konsultacyjny dla osób współuzależnionych • Punkt Konsultacyjny ds. przeciwdziałania narkomanii Współpraca ze Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla ofiar Przemocy w Jasicach koło Inowrocławia w zakresie udzielania schronienia ofiarom przemocy

(Źródło: dane z gmin Powiatu Bydgoskiego)

Ofiary przemocy w rodzinie, w tym głównie kobiety z małoletnimi dziećmi wymagające zapewnienia całodobowego schronienia korzystają z miejsc w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Tabela nr 31 przedstawia liczbę osób dorosłych wraz z dziećmi z terenu Powiatu Bydgoskiego korzystających w latach 2012 – 2014 z wymienionej formy pomocy.

Tabela nr 31. Liczba osób z terenu Powiatu Bydgoskiego korzystających z całodobowego schronienia w SOW dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach 2012 – 2014.

Rok	SOW dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	Liczba osób dorosłych	Liczba dzieci
2012	SOW dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach	2	5
	SOW dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tucholi	3	8
2013	SOW dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach	2	2
	SOW dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tucholi	0	0
2014	SOW dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach	3	4
	SOW dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tucholi	2	4

Źródło: WPS KPUW w Bydgoszczy.

W działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomoc osobom uwikłanym w przemoc domową na terenie Powiatu Bydgoskiego zaangażowane są organizacje pozarządowe, między innymi:

- „Czas Nadziei”(organizacja działająca na terenie gminy Osielsko);
- Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka (działający na terenie gminy Sicienko, i gminy Solec Kujawski);
- Stowarzyszenie Wspierania Rodzin (działające na terenie gminy Solec Kujawski).

8. Problematyka uzależnień

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczania jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji.

Uzależnienie od alkoholu należy rozpatrywać w kategorii choroby; może ona dotknąć każdego, bez względu na płeć, wiek, wykształcenie. Osoba uzależniona potrzebuje pomocy w powrocie do zdrowia. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest szczególnie skomplikowany, ponieważ wraz z alkoholizmem występują zaburzenia w komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i problemy zdrowotne. Praca z takimi klientami jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie.

Problem uzależniania od narkotyków jest coraz powszechniejszym zjawiskiem, ma wielowymiarowe przyczyny, a szkody z nim związane obserwowane są w różnych sferach życia społecznego. Narkomania jest zjawiskiem medyczno – socjalnym, którego powiązania są wielostronne i obejmują zarówno zachowanie człowieka, jak i jego sferę socjalną, ekonomiczną, prawną, etyczną i kulturalną. Zjawisko narkomanii należy do poważnych zagrożeń dla osób w każdym wieku a zwłaszcza dla dzieci i młodzieży.

Należy przy tym zwrócić uwagę na problem zażywania „dopalaczy”. Dokonujące się zmiany społeczno-ekonomiczne sprzyjają rozpowszechnianiu się mody na używanie środków psychoaktywnych. Problem ten staje się dzisiaj coraz bardziej powszechny w szkołach, klubach, dyskotekach i innych miejscach, w których można w sposób łatwy i anonimowy sprzedać czy zażyć narkotyk. Konsekwencją ich zażycia może być poważne zatrucie, włącznie z zagrożeniem życia.

Jednym z najczęściej stosowanych działań mających na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii i ich ograniczenie jest profilaktyka, która ma na celu m. in. informowanie o ich szkodliwych następstwach. Tymczasem w wielu przypadkach powoduje ono tylko rozbudzenie ciekawości młodzieży. Tylko właściwie dobrane programy profilaktyczne mogą się przyczynić do odrzucenia niewłaściwych zachowań. Powinny one ukazywać postawy społecznie akceptowane, wzorce alternatywne wobec subkultury alkoholowej i narkomańskiej. Programy nie powinny koncentrować się na straszeniu i proponowaniu abstynencji, ale na informowaniu o mechanizmach uzależnienia, na rozwijaniu umiejętności odpowiedzialnego podejmowania decyzji, a także umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych oraz na sprzyjaniu rozwojowi osobowości.

W ramach profilaktyki uzależnień Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w 2015r. zorganizowało szkolenie dla rodzin zastępczych z Powiatu Bydgoskiego pt. „W pułapce uzależnień, czyli przyczyny, skutki oraz formy pomocy dla dzieci i ich rodzin”. Celem szkolenia było zdobycie lub pogłębienie wiedzy z zakresu profilaktyki, diagnozy i interwencji w obliczu uzależnienia od narkotyków, dopalaczy, alkoholu czy komputera.

Tabela nr 32. Liczba osób uzależnionych z terenu Powiatu Bydgoskiego korzystających z pomocy społecznej w latach 2012 – 2015.

Gmina	Osoby uzależnione korzystające z pomocy	Liczba osób korzystających z pomocy			
		2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r. (do 30.06.2015r.)
Białe Błota	Osoby uzależnione od alkoholu	48	37	42	30
	Osoby uzależnione od narkotyków	5	0	0	1
Dąbrowa Chełmińska	Osoby uzależnione od alkoholu	4	8	6	5
	Osoby uzależnione od narkotyków	0	0	0	0
Dobrcz	Osoby uzależnione od alkoholu	67	64	60	46
	Osoby uzależnione od narkotyków	0	0	0	0
Koronowo	Osoby uzależnione od alkoholu	128	135	141	98
	Osoby uzależnione od narkotyków	1	0	0	1
Nowa Wieś Wielka	Osoby uzależnione od alkoholu	56	58	52	46
	Osoby uzależnione od narkotyków	0	0	0	0
Osielsko	Osoby uzależnione od alkoholu	27	36	33	36
	Osoby uzależnione od narkotyków	0	1	2	2
Siczenko	Osoby uzależnione od alkoholu	52	53	45	34
	Osoby uzależnione od narkotyków	1	0	0	0
Solec Kujawski	Osoby uzależnione od alkoholu	50	51	76	52
	Osoby uzależnione od narkotyków	1	0	5	5
Razem		440	443	462	356

Źródło: dane z gmin Powiatu Bydgoskiego.

Od 2012 r. zauważalny jest wzrost liczby osób uzależnionych korzystających z pomocy społecznej. Najliczniejszą grupę stanowią osoby uzależnione od alkoholu. W 2012 r. liczba osób wynosiła 432, w 2013 r. – 442, w 2014r. – 455.

Na terenie Powiatu Bydgoskiego działa szereg instytucji, podmiotów świadczących pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom. W zakresie swojej działalności oferują osobom potrzebującym szeroki wachlarz wsparcia.

Tabela nr 33. Zestawienie podmiotów, instytucji oraz rodzaj oferowanego wsparcia działających na rzecz pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Rodzaj instytucji, podmiotu świadczących pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom	Rodzaj oferowanego wsparcia
Punkt Interwencji Kryzysowej	Porady psychologiczne, konsultacje terapeutyczne, rozmowy motywujące, porady prawne, poradnictwo specjalistyczne
Świetlica socjoterapeutyczna	Prowadzenie działań i programów profilaktycznych, socjoterapeutycznych
Ośrodek Pomocy Społecznej	Prowadzenie świetlic środowiskowych, pomoc psychologiczna
Grupy terapeutyczne	Realizowanie działań wychowawczych profilaktycznych
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych	Pomoc terapeuty ds. uzależnień, kierowanie wniosków do Sądu o przymusowe leczenie odwykowe, prowadzenie kampanii profilaktyczno-edukacyjnych
Punkt Konsultacyjno - Poradni	Pomoc psychologiczna, terapeuty ds. uzależnień
Wspólnota Anonimowych Alkoholików	mitingi
Rodzinny Punkt Konsultacyjny	Terapia indywidualna, grupa wsparcia, grupa motywująca

Źródło: dane z gmin Powiatu Bydgoskiego.

Pomocą osobom uzależnionym i ich rodzinom zajmują się organizacje pozarządowe i kościelne, Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA”, Wojewódzka Poradnia Odwykowa w Bydgoszczy, stowarzyszenie MONAR. Podmioty te prowadzą różnego rodzaju działania terapeutyczne, profilaktyczne, edukacyjne na rzecz osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu.

9. Opieka nad dzieckiem z rodziny dysfunkcyjnej – rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza

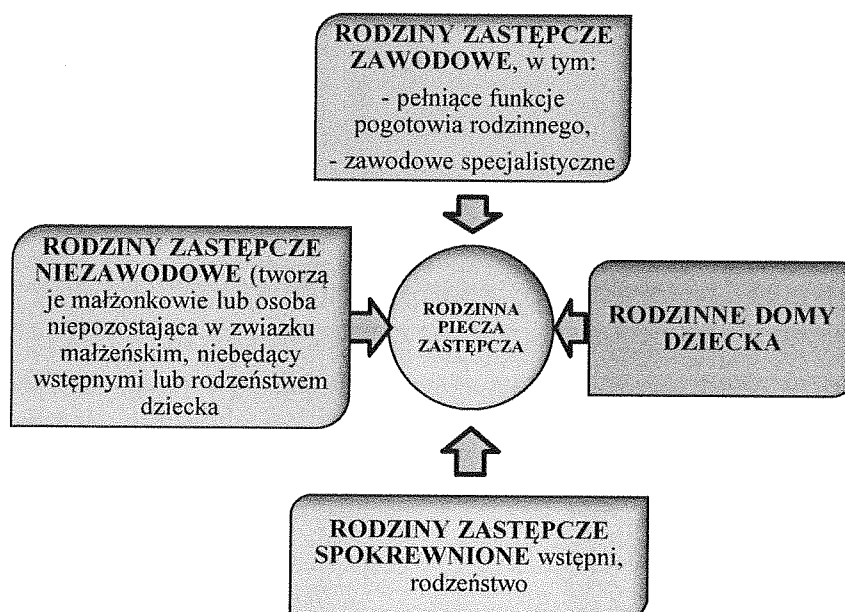
1. Rodzinna piecza zastępcza.

Rodzina zastępcza to oparta na modelu wychowania rodzinnego forma pieczy zastępczej dla dzieci i młodzieży pozbawionych trwale lub czasowo opieki rodziców biologicznych, która w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki do rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym: odpowiednie warunki bytowe, możliwości rozwoju fizycznego i społecznego, możliwości zaspokajania indywidualnych potrzeb dziecka, możliwości właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, odpowiednie warunki do odpoczynku i organizacji czasu wolnego. Ma na celu przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, zdobywanie umiejętności społecznych.

Pieczka zastępcza zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Niewątpliwie pomoc dziecku i rodzinie wymaga stałej i bezpośredniej współpracy wszystkich instytucji odpowiedzialnych za wsparcie i pomoc rodzinie przeżywającej okresowo lub trwale problemy. Koniecznym jest zastosowanie zespołu planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania swoich funkcji.

Schemat 1. Podział form rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zapewnienia opieki i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Kieruje się przy tym dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Obejmuje szeroko rozumianym wsparciem rodziny zastępcze, między innymi poprzez wypłatę świadczeń finansowych, pomoc specjalistów tj. psychologa, pedagoga, radcy prawnego, prowadzenie szkoleń dla rodzin zastępczych, pomoc koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi kampanię mającą na celu popularyzację idei opieki i wychowania dzieci w rodzinach zastępczych, a tym samym pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.

Na dzień 30.06.2015 r. Powiecie Bydgoskim funkcjonowały 3 zawodowe rodziny zastępcze, 2 zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego oraz 3 rodzinne domy dziecka.

Poniższe zestawienia obrazują zmiany zachodzące w systemie pieczy zastępczej w Powiecie Bydgoskim na przestrzeni lat 2012 - VI 2015 (według stanu na 31 grudnia danego roku kalendarzowego, a w roku 2015 według stanu na 30.06.).

Tabela 34. Zestawienie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w przedziale czasowym od 01.01.2012r. do 30.06.2015 r., z podziałem na typy rodzin.

Dzieci do 18 r. ż.	Liczba dzieci w 2012r.	Liczba dzieci w 2013r.	Liczba dzieci w 2014r.	Liczba dzieci do 30.06.2015r.
Rodziny zastępcze spokrewnione	13	17	17	7
Rodziny zastępcze niezawodowe	12	14	13	3
Rodziny zastępcze zawodowe	13	10	15	7
Razem	38	41	45	17

Źródło: dane własne PCPR.

Liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych co rok systematycznie wzrasta. W 2012 r. w rodzinnych formach pieczy zastępczej postanowieniem Sądu umieszczono 38 dzieci, przy czym w 2014 r. ich liczba wynosiła 45. Najwięcej dzieci jest umieszczanych w obrębie najbliższego im środowiska rodzinnego – rodzinach zastępczych spokrewnionych (dziadkowie, rodzeństwo).

Całościowe zestawienie dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w okresie od 01.01.2012r.- do 30.06.2015 r. obrazuje tabela nr 35.

Tabela 35. Liczbowe zestawienie rodzin zastępczych funkcjonujących w okresie od 01.01.2012 do 30.06.2015r. i dzieci przebywających w tych rodzinach.

Wyszczególnienie	2012r.		2013r.		2014r.		Stan na 30.06.2015r.	
	Liczba rodzin	l. dzieci	Liczba rodzin	l. dzieci	Liczba rodzin	l. dzieci	Liczba rodzin	l. dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	71	95	71	105	78	114	71	100
Rodziny zastępcze niezawodowe	54	80	65	87	60	87	53	81
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	7	52	5	34	6	35	5	25
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	20	2	15	2	18	2	11
Rodzinne domy dziecka	0	0	2	15	2	16	3	23
Łącznie	132	227	143	241	146	252	132	229

Zródło: dane własne PCPR

Ze wzrostem liczby dzieci umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej, związany jest wzrost liczby rodzin zastępczych. W 2014 r. było ich 146. W Powiecie Bydgoskim w analizowanym okresie dominowały rodziny spokrewnione. Powiatowy Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej zakłada utworzenie w każdym roku dwóch rodzin zastępczych zawodowych.

Dla lepszego przedstawienia ilości dzieci pochodzących z poszczególnych gmin Powiatu Bydgoskiego, za które zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1, w wysokości odpowiednio, 10%, 30%, 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w zależności od czasu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, dane liczbowe zestawiono w tabeli nr 36.

Tabela nr 36. Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w okresie od 2012r. do 30.06.2015r., z podziałem na gminy, które ponoszą odpłatność za dzieci.

L.p.	Gmina	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy rodzinnej w 2012 r.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy rodzinnej w 2013 r.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy rodzinnej w 2014 r.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy rodzinnej do 30.06.2015r.	Razem
1	Koronowo	7	11	14	5	37
2	Dobrcz	1	6	10	0	17
3	Białe Błota	3	5	8	0	16
4	Solec Kujawski	6	16	22	4	48
5	Osielsko	1	3	3	0	7
6	Sicienko	0	3	9	0	12
7	Dąbrowa Chełmińska	0	2	5	0	7
8	Nowa Wieś Wielka	0	0	3	1	4

Źródło: dane własne PCPR.

W przedziale analizowanych lat, najwięcej dzieci umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej pochodziło w kolejności z gmin: Solec Kujawski, Koronowo, Dobrcz, Białe Błota, Sicienko, Osielsko, Dąbrowa Chełmińska, Nowa Wieś Wielka.

Poniższa tabela zestawia strukturę wiekową dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Tabela nr 37. Wiek dzieci przebywających w pieczy rodzinnej w okresie od 01.01.2012r. do 30.06.2015r.

Wiek dzieci w latach	Rodziny zastępcze spokrewnione				Rodziny zastępcze niezawodowe				Rodziny zastępcze zawodowe				Rodzinne domy dziecka				Razem
	2012r.	2013r.	2014r.	Stan na 30.06.2015r.	2012r.	2013r.	2014r.	Stan na 30.06.2015r.	2012r.	2013r.	2014r.	Stan na 30.06.2015r.	2012r.	2013r.	2014r.	Stan na 30.06.2015r.	
poniżej roku	1	1	0	1	0	0	0	0	1	3	1	1	0	0	0	1	10
od 1 roku - 3 lat	3	5	8	5	3	3	6	2	9	5	9	4	0	0	0	1	63
4-6 lat	8	8	7	7	6	9	4	4	11	8	6	4	0	4	2	2	90
7-13 lat	45	41	39	36	29	31	26	29	24	13	15	13	0	6	6	8	361
14-17 lat	26	28	33	35	31	28	30	27	7	4	3	2	0	5	6	8	273
18-24 lat	12	22	27	16	11	16	21	19	0	1	1	1	0	0	2	3	152

Źródło: dane własne PCPR.

Z tabeli nr 37 wynika, że w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Bydgoskiego najwięcej dzieci w przedziale lat 2012-VI 2015 było w grupie wiekowej 7-13 lat, w tym 98 osób w 2012 r., 91 osób w 2013 r., 86 osób w 2014 r., 86 osób w I półroczu 2015 r. Drugą grupę pod względem liczebności stanowiły dzieci w przedziale wiekowym 14 – 17 lat, w tym 64 dzieci w roku 2012r., 65 dzieci w 2013r., 72 dzieci w 2014 r., 72 dzieci w I półroczu 2015r. Najmniejszą grupę we wszystkich latach stanowiły dzieci poniżej 1 roku, w tym 2 dzieci w 2012 r.; 4 dzieci w 2013 r.; 1 dziecko w 2014 r.; 3 dzieci w I półroczu 2015r.

Tabela nr 38. Okres przebywania dzieci w pieczy rodzinnej w okresie od 01.01.2012r. do 30.06.2015r.

Rodzaj rodziny	Rodziny zastępcze spokrewnione				Rodziny zastępcze niezawodowe				Rodziny zastępcze zawodowe				Rodzinne domy dziecka			
	2012r.	2013r.	2014r.	Stan na 30.06.2015r.	2012r.	2013r.	2014r.	Stan na 30.06.2015r.	2012r.	2013r.	2014r.	Stan na 30.06.2015r.	2012r.	2013r.	2014r.	Stan na 30.06.2015r.
do 3 miesięcy	3	10	5	4	4	1	1	1	9	5	2	3	0	0	0	1
powyżej 3 do 6 miesięcy	6	2	3	3	2	8	4	0	4	6	7	2	0	0	0	0
powyżej 6 do 12 miesięcy	0	12	6	7	5	6	5	3	1	4	2	3	0	0	0	0
powyżej 1 roku do 2 lat	12	9	20	10	5	9	11	8	4	4	9	3	0	0	5	3
powyżej 2 lat do 3 lat	16	14	11	17	7	7	7	8	6	1	0	3	0	3	0	4
powyżej 3 lat	58	58	69	59	57	56	59	61	28	14	15	11	0	12	11	15

Źródło: dane własne PCPR.

W analizowanym okresie największą grupę stanowią dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat, szczególnie w rodzinach zastępczych spokrewnionych.

Na terenie Powiatu Bydgoskiego, na podstawie zawartych porozumień w rodzinach zastępczych zamieszkiwały dzieci pochodzące z terenu innych powiatów, za które zgodnie z art. 191 ust. 1 ustawy powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosił wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.

Powyższy stan obrazuje tabela nr 39.

Tabela nr 39. Porozumienia dotyczące dzieci pochodzących z terenu innych powiatów przebywających w pieczy rodzinnej na terenie Powiatu Bydgoskiego.

L.p.	Miasto/Powiat	Liczba dzieci w 2012r.	Liczba dzieci w 2013r.	Liczba dzieci w 2014r.	Liczba dzieci do 30.06.2015r.
1	MOPS Bydgoszcz	20	28	29	27
2	MOPS Łódź	1	1	1	1
3	PCPR Piła	3	4	4	4
4	PCPR Bielawy	1	1	1	1
5	PCPR Inowrocław	3	3	1	1
6	PCPR Więcbork	1	1	1	1
7	PCPR Sławno	2	2	2	2
8	PCPR Świecie	1	1	3	1
9	MOPR Toruń	1	0	1	1
10	PCPR Nakło nad Notecią	5	5	6	6
11	PCPR Chojnice	1	1	1	1
12	PCPR Świdnica	2	2	3	3
13	PCPR Lipno	2	2	4	4
14	MOPS Kraków	0	1	0	0
15	MOPS Zabrze	0	1	1	1
16	PCPR Sandomierz	0	0	0	1
17	MOPS Tychy	0	0	0	2
Razem		43	53	58	57

Źródło: dane własne PCPR.

Od 2012r. liczba dzieci pochodzących z terenu innych powiatów, przebywających w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Bydgoskiego wzrastała. Najwięcej dzieci przebywało w rodzinach zastępczych w 2014r. – 58 osób i do 30.06.2015r. - 57 osób.

Powiat Bydgoski zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa zawiera również porozumienia z powiatami, na terenie których przebywają dzieci pochodzące z omawianego powiatu. Powyższy stan obrazuje tabela nr 40.

Tabela nr 40. Porozumienia dotyczące dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywających w pieczy rodzinnej na terenie innego powiatu na przestrzeni lat 2012 do 30.06.2015r.

L.p.	Miasto/Powiat	2012r.	2013r.	2014r.	Do 30.06.2015 r.
		Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci
1	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Bydgoszcz	15	16	11	9
2	Starostwo Powiatowe Nakło nad Notecią	3	3	5	1
3	Starostwo Powiatowe Świdnica	1	1	1	1
4	PCPR Toruń	1	6	6	1
5	Starostwo Powiatowe Grodzisk Mazowiecki	1	1	1	1
6	Starostwo Powiatowe Żnin	6	4	4	4
7	Starostwo Powiatowe Sępólno Krajeńskie	1	1	1	1
8	Starostwo Powiatowe Świecie	1	1	1	1
9	Powiat Piłski	1	0	0	0
10	Starostwo Powiatowe Międzyrzecz	1	1	0	0
11	Starostwo Powiatowe Chełmno	2	1	1	1
12	Starostwo Powiatowe Zgorzelec	1	0	0	0
13	Powiat Inowrocław	1	1	1	1
14	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy	0	1	1	0
15	MOPR Gdańsk	0	0	1	1
Razem		35	37	34	22

Źródło: dane własne PCPR.

W okresie objętym diagnozą, najwięcej dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywało na terenie innych powiatów w 2013 r. – 37 dzieci. Ich liczba na przestrzeni lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza.

Placówki opiekuńczo - wychowawcze funkcjonujące na terenie Powiatu Bydgoskiego zapewniają dzieciom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają ich niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizują przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwiają kontakty dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że Sąd postanowił inaczej; podejmują działania w celu powrotu dzieci do rodziny; zapewniają

dzieciom dostęp do kształcenia dostosowanego do ich wieku i możliwości rozwojowych; obejmują dzieci działaniami terapeutycznymi; zapewniają korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

W związku z wydanymi przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego decyzjami Nr WPS.IX.9423.11.2013.BG oraz Nr WPS.IX.9423.12.2013.BG od dnia 25.01.2013 r. na terenie Powiatu Bydgoskiego funkcjonowały trzy placówki opiekuńczo - wychowawcze:

1. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Nr 1 typu socjalizacyjnego w Trzemiętowie 17, 86-014 Sicienko dla 28 dzieci,
2. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Nr 2 typu socjalizacyjnego w Karolewie 6B, 86-022 Dobrcz dla 14 dzieci,
3. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Nr 3 typu socjalizacyjnego w Karolewie 6A, 86-022 Dobrcz dla 14 dzieci.

Po zakończeniu prac inwestycyjnych prowadzonych przez Powiat Bydgoski, na mocy decyzji Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 27.08.2013 r. Nr WPS.IX.9423.24.2013.BG z dniem 01.09.2013 r. rozpoczęła funkcjonowanie Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza nr 4 typu socjalizacyjnego w Karolewie 12, 86-022 Dobrcz dla 14 dzieci.

Rada Powiatu Bydgoskiego dnia 12.09.2013 r. podjęła uchwałę Nr 326/XXX/13 zmieniającą uchwałę w sprawie zmian organizacyjnych instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Bydgoskim.

W związku ze zmianami organizacyjnymi w 2013 r. przeniesiono siedzibę Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych z Trzemiętowa do Karolewa.

Wydane decyzje Wojewody świadczą o tym, iż placówki spełniają zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Obecnie liczba miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Bydgoskiego wynosi 70.

Tabela nr 41. Dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie od 01.01.2012 r. do 30.06.2015r.

Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych			
2012r.	2013 r.	2014 r.	Do 30.06.2015 r.
20 (w tym 5 rodzeństw)	30 (w tym 6 rodzeństw)	17 (w tym 4 rodzeństwa)	9 (w tym 2 rodzeństwa)

Źródło: dane własne PCPR.

Z przedstawionej tabeli wynika, że najwięcej dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych było w 2013 r. – 30 dzieci, w tym 6 rodzeństw. W 2014 r. ich liczba zdecydowanie spadła do 17 osób.

Tabela nr 42. Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie 2012 r. – do 30.06.2015 r., z podziałem na gminy, które ponoszą odpłatność za dzieci.

Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej						Razem
Lp.	Gmina pochodzenia	2012r.	2013r.	2014r.	Do 30.06.2015r.	
1	Koronowo	13	14	4	4	35
2	Dobrcz	0	2	4	0	6
3	Białe Błota	1	1	0	1	3
4	Solec Kujawski	1	4	0	4	9
5	Osielsko	0	0	1	0	1
6	Sicienko	4	9	0	0	13
7	Nowa Wieś Wielka	1	0	0	0	1
8	Dąbrowa Chełmińska	0	0	4	0	4
Razem		20	30	13	9	72

Źródło: dane własne PCPR.

W okresie od 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2015 r. najwięcej dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczono z terenu gminy Koronowo. Z kolei najmniej dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych pochodziło z gminy Osielsko. Za powyższe dzieci gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej ponosiła odpowiednio 10%, 30%, 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w zależności od okresów pobytu w pieczy zastępczej.

Tabela nr 43. Wiek dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie od 2012r. do 30.06.2015r. według stanu na 31.12 danego roku kalendarzowego i 30.06.2015r.

Wiek dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej	poniżej roku	od 1 roku - 3 lat	4-6 lat	7-13 lat	14-17 lat	18-24 lat	Razem
Liczba dzieci, stan na 31.12.2012r.	0	0	2	23	41	2	68
Liczba dzieci, stan na 31.12.2013r.	0	1	3	27	50	0	81
Liczba dzieci, stan na 31.12.2014r.	0	1	2	27	37	10	77
Liczba dzieci, stan na 30.06.2015r.	0	3	2	26	30	1	62

Źródło: dane własne PCPR.

Z powyższej tabeli wynika, że w 2014 r. w placówkach opiekuńczo wychowawczych na terenie Powiatu Bydgoskiego przebywało najwięcej dzieci – 81. Od tego też roku zauważalna jest tendencja spadkowa.

Większość dzieci przebywających w placówkach to dzieci w przedziale wiekowym 14-17 lat, najmniej liczną grupę stanowią dzieci w wieku 1-3 lat oraz wychowankowie w wieku 4-6 lat.

Tabela nr 44. Okres przebywania dzieci w pieczy instytucjonalnej według stanu na 31.12 danego roku kalendarzowego i 30.06.2015r.

Okres przebywania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej	do 3 miesięcy	powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat	Liczba dzieci
Liczba dzieci, stan na 31.12. 2012r.	3	4	8	24	6	23	68
Liczba dzieci, stan na 31.12.2013r.	3	17	14	10	16	21	81
Liczba dzieci, stan na 31.12.2014r.	7	2	9	28	8	23	77
Liczba dzieci, stan na 30.06.2015r.	1	8	6	20	11	16	62
Razem	14	31	37	82	41	83	288

Źródło: dane własne PCPR.

Na terenie Powiatu Bydgoskiego w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało najwięcej dzieci powyżej 3 lat. W 2012r. ich liczba wynosiła 23, w 2013r. – 21 osób, w 2014r. – 23 osoby. Z kolei wg stanu na 30.06.2015r. 16 osób. Spośród ogółu dzieci przebywających w placówkach najmniejszą grupę stanowią wychowankowie przebywający w okresie do 3 miesięcy.

Zgodnie z art. 191 ust. 1 pkt 2 ustawy powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Powiat zgodnie z zawartymi porozumieniami pokrywał koszty pobytu dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie innych powiatów. W analizowanym okresie było ich łącznie 10. Obrazuje to tabela nr 45.

Tabela nr 45. Liczbowe zestawienie dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywających w pieczy instytucjonalnej na terenie innego powiatu.

L.p.	Miasto/Powiat	2012r.	2013r.	2014r.	do 30.06.2015.
		Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci
1	Powiat Świecki	1	1	1	0
2	Miasto Gliwice	1	0	0	0
3	Powiat Białogardzki	7	7	7	7
4	Powiat Kraśnicki	2	2	1	1
5	Miasto Bydgoszcz	1	2	2	0
6	Powiat Grudziądzki	1	0	0	0
7	Powiat Nakielski	1	1	1	1
8	Powiat Chełmiński	3	3	2	2
9	Powiat Żniński	0	1	1	1
10	Miasto Warszawa	0	1	0	0
Razem		17	18	15	12

Źródło: dane własne PCPR.

W placówkach opiekuńczo - wychowawczych funkcjonujących poza Powiatem Bydgoskim przebywało najwięcej dzieci z Powiatu Bydgoskiego w przeciągu roku 2012. Było ich łącznie 18. Liczba tych dzieci w analizowanym okresie utrzymuje się na podobnym poziomie. Powodem opuszczenia placówek są usamodzielnienia wychowanków, bądź powroty do rodziców biologicznych.

3. Pomoc usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie pomaga zaplanować proces usamodzielnienia tak, by przebiegał on sprawnie i zakończył się sukcesem. Organizuje osobom usamodzielnianym wsparcie m. in. finansowe w postaci pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, a także udziela pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia.

Podstawą przyznania świadczeń jest Indywidualny Program Usamodzielnienia.

Indywidualny program usamodzielnienia przygotowują wspólnie osoba usamodzielniająca się oraz opiekun usamodzielnienia.

Od dnia 1 stycznia 2012 r. w odniesieniu do finansowania pomocy dla osób usamodzielnianych funkcjonują dwa akty prawne tj. ustawa z dnia 12 marca 2004 r.

o pomocy społecznej oraz ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Osoby, które usamodzielniały się przed wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązują przepisy dotychczasowe m. in. ustawa o pomocy społecznej. Przepisy tej ustawy stosuje się także w stosunku do osób pełnoletnich opuszczających po 01.01.2012r. domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę i młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

W ramach wsparcia osoby usamodzielniane mają także możliwość korzystania z poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego działającego w punkcie specjalistycznego poradnictwa przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Ponadto 26 osób usamodzielnionych opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo - wychowawcze uczestniczyło w okresie 2012- 2014r. w projekcie systemowym „Pierwszy krok do usamodzielnienia”. Osoby te wzięły udział w szkoleniach zawodowych tj. kurs prawa jazdy kat. B, kurs na magazyniera z obsługą wózków jezdniowych, kurs stylizacji paznokci, kurs masażu sportowego, kurs barmański oraz kurs języka migowego. Brały udział w warsztatach aktywnego poszukiwania pracy, a także skorzystały ze wsparcia psychologicznego, Treningu Kompetencji i Umiejętności Społecznych.

Największa liczba osób usamodzielnianych korzysta z comiesięcznej pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki. Jest to forma pomocy długoterminowej, na czas nauki nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia. Omawiane dane pokazuje tabela nr 46.

Tabela nr 46. Zestawienie dotyczące ilości osób usamodzielnianych z placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych korzystających w okresie od 2012r. do 30.06.2015 r. z pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie.

Ustawa o pomocy społecznej								
Rodzaj pomocy	2012r.		2013r.		2014r.		I półrocze 2015r.	
	POW	Rodziny Zastępcze	POW	Rodziny Zastępcze	POW	Rodziny Zastępcze	POW	Rodziny Zastępcze
Pomoc na kontynuowanie nauki	18	25	13	13	8	9	4	3
Pomoc na usamodzielnienie	3	2	3	0	3	1	0	0
Pomoc na zagospodarowanie	0	2	0	4	1	3	0	0
Razem	21	29	16	17	12	13	4	3
Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej								
Rodzaj pomocy	2012r.		2013r.		2014r.		I półrocze 2015r.	
	POW	Rodziny Zastępcze	POW	Rodziny Zastępcze	POW	Rodziny Zastępcze	POW	Rodziny Zastępcze
Pomoc na kontynuowanie nauki	7	3	17	9	22	14	15	14
Pomoc na usamodzielnienie	1	0	1	0	3	2	0	4
Pomoc na zagospodarowanie	0	0	2	1	2	2	0	2
Razem	8	3	20	10	27	18	15	20

Źródło: dane własne PCPR.

Z roku na rok wzrasta liczba osób usamodzielnianych korzystających z w/w form pomocy. W 2012 r. zarówno z pomocy na ustawie o pomocy społecznej jak i ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej skorzystało 61 wychowanków. Z kolei w 2013 r. ich liczba wynosiła 63, w kolejnym roku już 70.

Poniższe zestawienie obrazuje rodzaje udzielonej pomocy w oparciu o ustawę o pomocy społecznej dla osób usamodzielnionym m.in. z zakładów poprawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych.

Tabela nr 47. Zestawienie ilościowe osób opuszczającym MOW, MOS, ZP, OSW, w okresie 2012r. do 30.06.2015r., korzystających z pomocy na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej					Razem
Rodzaj pomocy	2012r.	2013r.	2014r.	I półrocze 2015r.	
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	5	5	7	6	23
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	1	0	1	0	2
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	1	1	1	0	3
Razem	7	6	9	6	28

Źródło: dane własne PCPR.

W analizowanym okresie najwięcej osób opuszczających Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze, Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze, Zakłady Poprawcze skorzystało z pomocy na kontynuowanie nauki – 23. Ich liczba w poszczególnych latach utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

10. Bezdomność

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej za osobę bezdomną uważa się osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Definicja ta ma charakter jedynie administracyjny, a bezdomność jest przede wszystkim zjawiskiem społecznym, nie poddającym się opisowi w kategoriach czysto prawnych. Bezdomność jako zjawisko wielowymiarowe i niejednolite, stanowi ciągle narastający i nierozwiązany problem społeczny w Polsce. Efektywność systemu pomocy osobom bezdomnym jest uzależniona od podejmowania działań wynikających z analiz empirycznych problematyki bezdomności oraz cyklicznego monitorowania tego zjawiska.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Wydziałami Polityki Społecznej poszczególnych Urzędów Wojewódzkich prowadzi sprawozdawczość i analizuje skalę zjawiska bezdomności na poziomie krajowym, jak i regionalnym.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu corocznie aktualizuje dane odnośnie liczby osób bezdomnych dzięki informacjom pozyskiwanym od ośrodków pomocy społecznej w terenie województwa kujawsko-pomorskiego. I tak też z analizy zgromadzonej

przez ROPS wynika, że w odniesieniu do stanu na dzień 31.12.2013r., na podstawie informacji przekazanych przez OPS, można wskazać, iż w województwie kujawsko-pomorskim przebywało 2 968 osób bezdomnych, w tym 467 kobiet. W stosunku do roku ubiegłego nastąpił niewielki spadek ogólnej liczby bezdomnych – o 13 osób.

Tabela nr 48. Liczba osób bezdomnych z terenów gmin województwa kujawsko-pomorskiego (zarówno przebywających w placówkach, jak i poza nimi)

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba osób bezdomnych	2 449	2 821	2981	2968
W tym liczba kobiet	306	381	461	467

Źródło: dane ROPS w Toruniu

W świetle obowiązujących przepisów prawa obowiązek udzielenia schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Do udzielania pomocy osobie bezdomnej zobowiązana jest gmina ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały (art. 101 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 200r. o pomocy społecznej).

Z analiz opublikowanych przez ROPS w Toruniu „Pomoc dla bezdomnych zima 2014/2015” wynika, iż w województwie kujawsko - pomorskim placówki świadczące pomoc i wsparcie osobom bezdomnym są w zdecydowanej większości prowadzone przez organizacje pozarządowe oraz organizacje kościelne (spośród 33 placówek w przypadku aż 23 podmiotem prowadzącym są instytucje tego rodzaju).

Ustawa o pomocy społecznej wylicza następujące placówki świadczące pomoc osobom bezdomnym:

3. Schronisko dla osób bezdomnych – placówka zapewniająca osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej;
4. Noclegownia – placówka zapewniająca schronienie osobom bezdomnym, świadcząc tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, w ramach której umożliwia spędzanie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia;
5. Ogrzewalnia – placówka zapewniająca tymczasowe schronienie osobom bezdomnym, która umożliwia interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach wyposażonych co najmniej w miejsca siedzące;

Według stanu na koniec grudnia 2014r. przedstawionego przez ROPS w Toruniu, na terenie 12 powiatów województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonują 33 ośrodki wsparcia (schroniska, noclegownie, ogrzewalnie i mieszkania wspierane) zapewniające schronienie osobom bezdomnym. Placówki te dysponują łącznie 1 257 miejscami, z możliwością zwiększenia ich liczby o kolejne 222 miejsca. Poza tym w województwie kujawsko –

pomorskim w gminach 19 powiatów funkcjonuje 39 jadłodajni/punktów wydawania posiłków.

Na terenie Powiatu Bydgoskiego nie funkcjonują placówki zapewniające schronienie osobom bezdomnym. W przypadku zaistnienia potrzeby udzielania takiej pomocy, osoba zostaje skierowana do właściwego schroniska, czy też noclegowni funkcjonującej w sąsiednim powiecie. Jak wynika z analizy danych pochodzących z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Bydgoskiego, pomoc osobom bezdomnym udzielana jest w formie pracy socjalnej, zasiłków celowych na zakup odzieży, obuwia, lekarstw, środków czystości, posiłku, dofinansowania do dokonania opłat za wynajmowane pokoje. Osoby bezdomne obejmuje się również ubezpieczeniem społecznym czy też motywuje do aktywności zawodowej w formie wykonywania prac społecznie - użytecznych, udziela pomocy medycznej.

Szacunkowe liczby osób bezdomnych w Powiecie Bydgoskim zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 49. Liczba osób bezdomnych z Powiatu Bydgoskiego według stanu na 31.12.2012r. 31.12.2013r.

Rok	Liczba osób bezdomnych
31.12.2012r.	219
31.12.2013r.	138

Źródło: Pomoc dla bezdomnych zima 2013/2014, 2014/2015, opracowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu.

11. Starzenie się społeczeństwa

Od kilkunastu lat w Polsce obserwowany jest proces zmiany struktury demograficznej, którego cechą jest rosnący udział osób starszych w populacji ogółem. Na skutek poprawiających się warunków życia, wydłuża się średnia długość życia Polaków. Według GUS przeciętny czas trwania życia w 2013 r. wynosił 73,1 lat dla mężczyzn oraz 81,1 lat dla kobiet. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu w opublikowanym Biuletynie Informacyjnym Rzetelni Otwarci Profesjonalni Skuteczni wskazał, że już w 2002r. osiągnięty został poziom ponad 14% osób w wieku emerytalnym w skali całej populacji kraju, co uznawane jest za granicę zaliczania państwa do grup starzejących się społeczeństw. W kolejnych latach proces ten uległ jeszcze większemu nasileniu, czego przyczyną jest między innymi spadek przyrostu naturalnego. Według przewidywań GUS liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie z niemal 6,5 mln w 2010r. do co najmniej 9,6 mln w roku 20135, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju.

Na podstawie analizy danych, ROPS w Toruniu wskazał, że w województwie kujawsko – pomorskim sytuacja demograficzna kształtuje się na podobnym poziomie, co w całym kraju. W ostatnich latach obserwuje się niepokojące tendencje świadczące o starzeniu się społeczeństwa i zmianie struktury wiekowej ludności. Na koniec 2009r. w naszym województwie zauważalna była tendencja wzrostowa o 2,2% liczby osób w wieku poprodukcyjnym do 324,3 tys., przy równoczesnym zmniejszeniu liczby dzieci i młodzieży. W 2010r. osób w wieku poprodukcyjnym było już ponad 330 tys., co stanowiło 16% mieszkańców województwa. Według przewidywań GUS najwyższy wzrost populacji w wieku poprodukcyjnym w województwie kujawsko-pomorskim przypadać będzie na lata 2015 – 2020, gdzie liczba osób starszych wzrośnie o prawie 56 tysięcy, czyli o 14,5% i stanowić będzie w 2015r. 18,9% ogółu całego społeczeństwa, natomiast w 2020 r. już 21,7%.

Tabela nr 50. Prognoza ludności województwa kujawsko-pomorskiego w wieku poprodukcyjnym do 2035r.

PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM (w tysiącach)			
Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni 65 lat i więcej	Kobiety 60 lat i więcej
Rok 2015	387,4	119,8	267,6
Rok 2020	443,3	145,4	297,9
Rok 2025	478,7	168,0	310,7
Rok 2030	493,4	176,0	317,4
Rok 2035	509,0	179,5	329,5

Źródło: Biuletyn Informacyjny Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu Rzetelni Otwarcia Profesjonalni Skuteczni nr 6/2012.

Tendencja starzenia się społeczeństwa dotyczy również ludności Powiatu Bydgoskiego; wzrasta liczba ludności w wieku poprodukcyjnym: z 15565 w 2013 r. do 16297 w 2014 r.

Zmiany wywołane przez procesy demograficzne wymagają odpowiedniego przygotowania działań oraz nowych form wsparcia i pomocy dla powiększającej się grupy osób starszych, które często postrzegane są jako osoby nie w pełni sprawne i mało aktywne. Starość to szczególny okres nie tylko w życiu każdego człowieka, ale także całego społeczeństwa. Dzieje się tak, ponieważ pojawiające się w tym okresie problemy są nie tylko problemami jednostek, ale również otaczającego je środowiska. Nie chodzi bowiem o to, by żyć, ale o to, by żyć godnie, aby mieć możliwość zaspokajania potrzeb, głównie w środowisku zamieszkania. Sytuacja życiowo-społeczna, zdrowotna i ekonomiczna w znacznym stopniu wpływa na proces starzenia się, może go przyspieszyć lub spowolnić. Zależy to przede wszystkim od środowiska, w jakim przebywa człowiek stary, oraz jego stosunku do własnej starości.

Problemem osób starszych, poza utratą lub obniżeniem sprawności fizycznej, niejednokrotnie też intelektualnej, jest rozluźnienie więzi rodzinnych. Rodzina z różnych przyczyn nie pełni w dostatecznym stopniu funkcji opiekuńczo-zabezpieczających, polegających na zapewnieniu środków niezbędnych do życia oraz sprawowaniu opieki nad starszymi członkami rodziny, którzy ze względu na wiek i stan zdrowia nie mogą sami zaspokoić swoich potrzeb.

Sytuacja ta rodzi zapotrzebowanie na różnego rodzaju formy pomocy i działań skierowanych do seniorów, świadczonych zarówno w miejscu zamieszkania, jak i o charakterze instytucjonalnym - środowiskowym i stacjonarnym. Do takich form pomocy i działań zaliczyć można między innymi:

- usługi opiekuńcze,
- dzienne domy pobytu,
- klub seniora,
- dom pomocy społecznej,
- zakład opiekuńczo – leczniczy,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku,

Niezwykle ważną i istotną formą pomocy na rzecz osób starszych są usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania klienta przez ośrodki pomocy społecznej. Usługi opiekuńcze mają na celu poprawę funkcjonowania osób wymagających świadczenia pomocy przez osoby drugie, najczęściej starszych, chorych i samotnych. W świetle obowiązujących przepisów prawa usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Ilościowe zestawienie pomocy w ramach usług opiekuńczych przyznanej osobom starszym z terenu Powiatu Bydgoskiego zostało zawarte w tabeli nr 51.

Tabela nr 51. Usługi opiekuńcze dla osób starszych świadczone przez ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Bydgoskiego w latach 2012 – 2015.

Gmina	Usługi opiekuńcze dla osób starszych	2012r.	2013r.	2014r.	(do 30.06.2015r.)
Białe Błota	Liczba osób	8	13	17	9
	- w tym samotnych	8	13	17	9
	Liczba godzin	1776	1801	2411	1503
Dąbrowa Chełmińska	Liczba osób	0	3	5	4
	- w tym samotnych	0	3	5	4
	Liczba godzin	0	141	1506	724
Dobrcz	Liczba osób	7	6	8	4
	- w tym samotnych	7	6	8	3
	Liczba godzin	2393	2232	2154	1663
Koronowo	Liczba osób	48	53	61	58
	- w tym samotnych	42	46	49	49
	Liczba godzin	15778,5	17164	19947,5	10114
Nowa Wieś Wielka	Liczba osób	4	5	5	5
	- w tym samotnych	4	5	5	5
	Liczba godzin	1820	2172	1372	657
Osielsko	Liczba osób	5	4	4	6
	- w tym samotnych	4	3	4	6
	Liczba godzin	2212	1213	1684	1039
Sicienko	Liczba osób	12	15	12	12
	- w tym samotnych	8	8	7	11
	Liczba godzin	3038	4174	4592	2454
Solec Kujawski	Liczba osób	86	103	95	72
	- w tym samotnych	13	14	14	11
	Liczba godzin	18564,5	19367	20064,5	10077

Źródło: dane z gmin Powiatu Bydgoskiego.

Z powyższych analiz wynika, że z roku na rok wzrasta liczba osób wymagających pomocy w formie usług opiekuńczych. W 2012r. takiego wsparcia wymagało 170 osób z terenu powiatu, a w 2014r. ich liczba wynosiła 207. Należy podkreślić, że większość tych osób to ludzie samotni, nie mogący liczyć na wsparcie najbliższej rodziny w zapewnieniu opieki.

Kolejną z form pomocy udzielanej osobom tego wymagającym jest dom pomocy społecznej. Zgodnie z art. 54 ust.1 ustawy o pomocy społecznej osobie wymagającej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Powiat Bydgoski jest podmiotem prowadzącym 2 domy pomocy społecznej – Dom Pomocy Społecznej w Bożenkowie i Dom Pomocy Społecznej w Koronowie. Obydwa DPS przeznaczone są dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Łącznie jednostki dysponują 166 miejscami – 96 miejsc DPS Koronowo i 70 miejsc DPS Bożenkowo.

Tabela nr 52. Liczba osób przebywających na przestrzeni lat 2012 – 2014r. w domach pomocy społecznej na terenie powiatu.

	2012r.		2013		2014	
	DPS Koronowo	DPS Bożenkowo	DPS Koronowo	DPS Bożenkowo	DPS Koronowo	DPS Bożenkowo
Liczba miejsc	96	70	96	70	96	70
Liczba osób przebywających w przeciągu roku	172 osoby		172 osoby		173 osoby	
Liczba osób oczekujących na umieszczenie, stan na 31 grudnia	3	4	2	4	6	2

Źródło: dane własne PCPR.

Ponadto do rejestru placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, mającym siedzibę w województwie kujawsko-pomorskim, prowadzonego przez Wojewodę Kujawsko – Pomorskiego wpisane są dwa podmioty działające na terenie Powiatu Bydgoskiego. Informację w tym zakresie można znaleźć w biuletynie informacji publicznej Kujawsko – Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w zakładce rejestry i ewidencje.

Ustawa o pomocy społecznej stanowi, że osoba wymagająca opieki medycznej kierowana jest do zakładu opiekuńczo – leczniczego lub pielęgnacyjno-opiekuńczego.

Sytuację osób starszych z terenu powiatu, kierowanych do domu pomocy społecznej, zakładu opiekuńczo-leczniczego na przestrzeni lat 2012 – 2015 obrazuje tabela nr 53.

Tabela nr 53. Osoby starsze skierowane przez gminy do stacjonarnych form opieki całodobowej w latach 2012 – 2015.

Gmina	Forma opieki całodobowej	2012r.	2013r.	2014r.	2015r. (do 30.06.2015r.)
Białe Błota	Dom Pomocy Społecznej	0	0	0	3
	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	1	1	2	0
Dąbrowa Chełmińska	Dom Pomocy Społecznej	0	1	1	0
	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	0	0	0	0
Dobrcz	Dom Pomocy Społecznej	2	0	1	1
	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	0	0	1	1
Koronowo	Dom Pomocy Społecznej	5	2	3	3
	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	3	1	1	0
Nowa Wieś Wielka	Dom Pomocy Społecznej	0	0	0	0
	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	3	2	0	1
Osielsko	Dom Pomocy Społecznej	3	4	2	2
	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	0	0	1	1
Sicienko	Dom Pomocy Społecznej	2	0	2	0
	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	2	1	0	1
Solec Kujawski	Dom Pomocy Społecznej	3	1	2	2
	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	0	0	0	0

Źródło: dane z gmin Powiatu Bydgoskiego.

Kluby Seniora zapobiegają izolacji społecznej ludzi starszych poprzez zaangażowanie ich w działalność społeczną na swoją rzecz. Kluby Seniora działają w 6 gminach powiatu bydgoskiego, organizując spotkania integracyjne, edukację prozdrowotną, naukę nowoczesnych technologii, zagospodarowanie czasu wolnego.

Słuchaczami Uniwersytetu Trzeciego Wieku są osoby w dojrzałym wieku, zainteresowane poszerzaniem posiadanej wiedzy, pragnące zdobyć nowe umiejętności, szukające ciekawych form samorealizacji. Filie UTW Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy działają w Koronowie, Dobrczu, Karolewie, Solcu Kujawskim, Sicieniu, Osielsku, Maksymilianowie i Nowej Wsi Wielkiej. Słuchacze UTW mogą rozwijać swoje umiejętności wg zainteresowań i indywidualnych potrzeb, korzystając z bogatej oferty: kursów językowych, warsztatów komputerowych, warsztatów rekreacyjno-sportowych, warsztatów rehabilitacyjnych, warsztatów hobbystycznych.

Tabela 54. Liczba osób korzystających w latach 2012-2015 z pomocy w formie klubów seniora/ kół seniora.

Gmina	Liczba osób korzystających z klubów seniora/ kół seniora			
	2012r.	2013r.	2014r.	do 30.06.2015r.
Białe Błota	150	150	150	150
Dąbrowa Chełmińska	0	0	0	0
Dobrcz	74	70	72	76
Koronowo	67	65	64	64
Nowa Wieś Wielka	123	129	128	128
Osielsko	175	190	188	192
Sicienko	0	0	0	0
Solec Kujawski	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych

Źródło: dane z gmin Powiatu Bydgoskiego.

W większości gmin powiatu funkcjonują kluby seniora/ koła seniora, które skupiają szerokie grono osób starszych. W 2012r. z tej formy pomocy skorzystało 589 osób, w 2014r. ich liczba uległa zwiększeniu do 602.

Na terenie Powiatu Bydgoskiego działania na rzecz osób starszych podejmują również stowarzyszenia i organizacje pozarządowe. Organizowanych jest wiele projektów i imprez na rzecz środowiska osób starszych, między innymi spotkania okolicznościowe z okazji dnia babci i dziadka, dzień seniora, uroczyste wigilie, wycieczki rekreacyjne, spotkania integrujące seniorów, zajęcia międzypokoleniowe, wyjazdy do teatru i filharmonii.

12. Ubóstwo

Ubóstwo - to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Idąc dalej - ubóstwo można zdefiniować także jako „stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki, rodziny lub grupy społecznej”.¹

W biuletynie społeczno – gospodarczym infos prowadzonym na zlecenie Biura Analiz Sejmowych ubóstwo może być pojmowane w sposób absolutny lub względny (relatywny).

W ujęciu absolutnym ubogie są osoby, rodziny lub gospodarstwa domowe, które nie mają możliwości zaspokojenia potrzeb uznanych za podstawowe, przy czym poziom życia jednostek ustalany jest niezależnie od poziomu życia innych członków społeczeństwa.

W ujęciu względnym poziom zaspokojenia potrzeb jednostek odnoszony jest każdorazowo do poziomu zaspokojenia potrzeb przez innych członków społeczeństwa. Rozumiane w ten sposób ubóstwo jest wynikiem nadmiernych rozpiętości w poziomie zaspokojenia potrzeb ludzi. Nie może ono zostać całkowicie wyeliminowywane, a jedynie ograniczone przez zmniejszenie nierówności w poziomach życia.

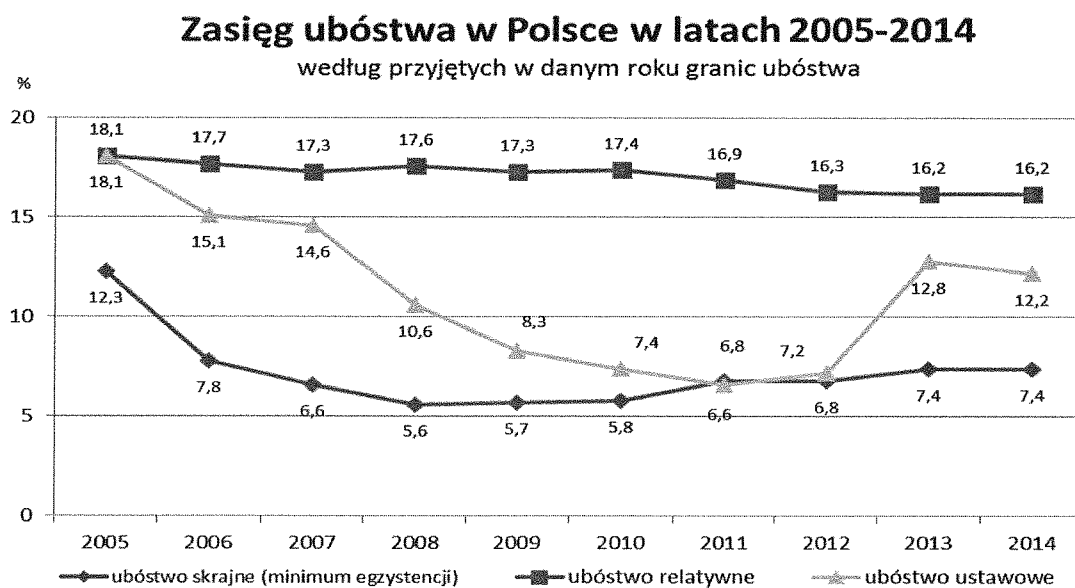
Ubóstwo może być rozpatrywane jako zjawisko obiektywne bądź subiektywne. W pierwszym przypadku ocena dotycząca zaspokojenia potrzeb jest niezależna od osobistych przekonań. Najczęściej dokonywana jest przez ekspertów wyznaczających ilościowo i wartościowo koszyk dóbr i usług zaspokajających podstawowe potrzeby. W ujęciu subiektywnym jednostki same oceniają poziom zaspokojenia swoich potrzeb. Oba sposoby pomiaru mogą być stosowane zarówno w ujęciu absolutnym, jak i relatywnym.

Dane dotyczące zasięgu ubóstwa obiektywnego publikuje GUS. W analizach uwzględnia następujące wskaźniki:

- relatywna granica ubóstwa, której wartość stanowi połowę średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych.
- ustawowa granica ubóstwa, czyli kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego. Ustawowa granica ubóstwa pozostaje wynosi 634 zł dla jednoosobowego gospodarstwa domowego oraz 514 zł dla osoby w rodzinie;
- subiektywna granica ubóstwa, podstawą jej wyznaczenia są deklaracje respondentów dotyczące wysokości dochodów potrzebnych do realizacji podstawowych potrzeb. W uproszczeniu odpowiada ona poziomowi dochodów deklarowanych przez badanych jako ledwie im wystarczające;

¹ T. Pilch, I. Lepalczyk, Pedagogika społeczna, Szczecin 2005.

Główny Urząd Statystyczny dokonał analiz zasięgu ubóstwa w Polsce na przestrzeni lat 2005-2014. Obrazuje to poniższy wykres 1.

Podstawową miarą oceniającą zasięg ubóstwa jest tzw. stopa ubóstwa, czyli odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

Oznacza to, że w 2014 r. w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (tzn. poniżej minimum egzystencji) żyło ok. 2,8 mln osób natomiast w gospodarstwach domowych poniżej granicy ubóstwa relatywnego (tzn. w takich, w których wydatki wynosiły mniej niż 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych) – ok. 6,2 mln osób. Liczbę osób żyjących poniżej ustawowej granicy ubóstwa, czyli poniżej progu interwencji socjalnej szacuje się na ok. 4,6 mln.

Zjawisko ubóstwa ujawnionego w Powiecie Bydgoskim zostało przedstawione w tabeli nr 55.

Tabela nr 55. Liczba osób i rodzin z terenu Powiatu Bydgoskiego korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2012 – 2015.

Liczba osób / rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa				
Gmina	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r. (do 30.06.2015r.)
Białe Błota	433 / 162	396 / 140	510 / 185	372 / 135
Dąbrowa Chełmińska	236 / 70	295 / 84	344 / 103	233 / 71
Dobrcz	848 / 270	962 / 296	840 / 276	630 / 208
Koronowo	2111 / 725	2280 / 775	2229 / 780	1576 / 569
Nowa Wieś Wielka	521 / 179	619 / 219	582 / 211	388 / 149
Osielsko	513 / 183	540 / 196	510 / 199	373 / 153
Sicienko	553 / 167	584 / 179	523 / 167	329 / 114
Solec Kujawski	787 / 310	958 / 348	788 / 297	490 / 204
Razem	6002 / 2066	6634 / 2237	6326 / 2218	4391 / 1603

Źródło: dane z gmin Powiatu Bydgoskiego.

W analizowanym okresie odpowiednio: w roku 2012 - około 5,49 %, w roku 2013 – około 6,00 %, w roku 2014 – około 5,66 % mieszkańców Powiatu Bydgoskiego korzystało z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. Do form pomocy udzielanej osobom z powodu ubóstwa przez ośrodki pomocy społecznej zaliczyć można: zasiłki stałe, zasiłki okresowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych oraz zasiłki celowe z przeznaczeniem na zakup opału, środków czystości, żywności i posiłków dla dzieci i osób dorosłych, dokonanie opłat mieszkaniowych, zakup obuwia i lekarstw. Przyznawano też prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych osobom, które nie były ubezpieczone z innego tytułu.

Należy zaznaczyć, że istnieje grono osób dotkniętych w/w problemem, które nie zwracają się o pomoc do instytucji pomocy społecznej.

Wobec powyższego, przedstawione dane nie obrazują rzeczywistej skali zjawiska ubóstwa w powiecie.

V. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest istotnym narzędziem dla wskazania zasobów Powiatu, które mogą być traktowane jako jego atuty.

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Celem przeprowadzenia niniejszej analizy jest efektywne określenie słabych i mocnych stron Powiatu Bydgoskiego oraz zdefiniowanie szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Działania realizowane w ramach strategii mają służyć wykorzystaniu szans i unikaniu zagrożeń poprzez oparcie się na mocnych i eliminowanie słabych stron.

Na analizę SWOT składają się cztery grupy czynników:

- uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony polityki społecznej; należycie wykorzystane sprzyjać będą jej wzmocnieniu,
- uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią słabe strony polityki społecznej; jeśli nie zostaną wyeliminowane lub zminimalizowane będą ją osłabiać,
- uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale mogą być traktowane jako szanse,
- uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania instytucji powiatu, ale mogą stanowić zagrożenia dla rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza SWOT stanowi syntetyczne ujęcie wskazanych obszarów problemowych oraz stanowi podsumowanie prezentowanej diagnozy i analizy sytuacji społecznej w powiecie. Stała się ona podstawą do zidentyfikowania i sformułowania problemów strategicznych.

Obszar tematyczny rynek pracy i bezrobocie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- potencjał małych i średnich przedsiębiorstw mogących generować nowe miejsca pracy; - wykwalifikowana kadra PUP; - bogata oferta szkoleń kierowanych do pracowników publicznych służb zatrudnienia; - szeroka oferta programowa skierowana do różnych grup osób bezrobotnych; - działania zachęcające pracodawców do tworzenia nowych miejsc pracy; - działania wspierające pracodawców w zakresie szkoleń pracowników celem uchronienia ich przed zwolnieniami; - działania na rzecz dostosowania oferty szkolnictwa do aktualnych potrzeb rynku pracy;	- wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych; - niskie kwalifikacje osób bezrobotnych; - niedostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do aktualnych potrzeb rynku pracy; - stosunkowo niska liczba ofert pracy od pracodawców z Powiatu Bydgoskiego; - zbyt mały zakres współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację polityki społecznej;
SZANSE	ZAGROZENIA
- możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych; - poprawa efektywności współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami mającymi wpływ na sytuację na rynku pracy; - duży potencjał bydgoskiego rynku pracy; - zwiększenie zainteresowania młodzieży szkolnictwem zawodowym; - kierowanie programów aktywizacyjnych do grup bezrobotnych najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym;	- utrzymujący się wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych; - zbyt niska liczba ofert pracy; - nadmiernie zbiurokratyzowane procedury pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych;

Obszar tematyczny przemoc w rodzinie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- zasób podmiotów udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy i sprawcom przemocy; - programy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy; - gotowość do współpracy międzyinstytucjonalnej; - dobrze przygotowana, doskonaląca się grupa specjalistów - przedstawicieli różnych instytucji; - bogata oferta szkoleń kierowanych do podmiotów realizujących zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - wysoka świadomość rangi problemu przemocy w rodzinie wśród coraz szerszego kręgu podmiotów działających w tym obszarze; - „Niebieska Karta”; - kampanie społeczne na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - uregulowania prawne; - upowszechnianie informacji o instytucjach zajmujących się pomocą osobom uwięzonym w przemoc domową;	- zjawisko przemocy jest silnie utrwalone w obyczajowości przez istniejące mity i stereotypy; - niska świadomość społeczna w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie; - brak wypracowanych i obowiązujących wszystkie podmioty zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy domowej - standardów i procedur interweniowania i monitorowania w sytuacjach przemocy domowej; - problemy z przepływem informacji pomiędzy poszczególnymi instytucjami; - ograniczony dostęp ofiar przemocy do specjalistów; - brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin dotkniętych przemocą; - brak koordynacji działań różnych instytucji i organizacji w samorządach lokalnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - trudności w odseparowywaniu sprawców przemocy od ofiar;
SZANSE	ZAGROZENIA
- realizacja Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; - ustawowy obowiązek opracowywania przez powiaty programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. - kampanie i programy edukacyjne wpływające na wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problemu przemocy domowej; - kampanie informacyjne dot. zwiększenia wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy i placówek oferujących pomoc; - opracowanie procedur systemowej i międzyinstytucjonalnej pomocy ofiarom przemocy; - wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych do systemu wsparcia oraz informacji;	- zjawisko przemocy powoduje duże szkody społeczne: zaburza funkcjonowanie rodzin, jest związane z innymi problemami społecznymi np. uzależnieniami, ubóstwem, może być zarówno skutkiem jak i ich przyczyną; - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów; - osamotnienie rodzin zagrożonych przemocą w środowisku i brak umiejętności pozyskiwania wsparcia; - stereotyp wizerunku osoby doświadczającej przemocy domowej; - bierność świadków przemocy w rodzinie; - tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną;

Obszar tematyczny - niepełnosprawność

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dostęp do informacji dotyczących zagadnień związanych z niepełnosprawnością; - specjalistyczny system kształcenia i wsparcia dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej; - dobrze rozwinięta sieć różnych form wsparcia; - zwiększenie świadomości społecznej; - umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych; - organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych; - funkcjonowanie 2 domów pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie; - funkcjonowanie 2 warsztatów terapii zajęciowej, 4 środowiskowych domów samopomocy, 1 zakładu aktywności zawodowej	- ograniczony rynek pracy dla osób niepełnosprawnych; - stereotypowe postrzeganie osób niepełnosprawnych; - bariery architektoniczne, w komunikowaniu się, techniczne; - bariery transportowe; - ograniczony dostęp do usług rehabilitacyjnych; - „biurokracja” udzielanego wsparcia; - nieprzejrzystość i niespójność systemu prawnego jako całości; - bierność, bezradność i postawy roszczeniowe wśród osób niepełnosprawnych;
SZANSE	ZAGROŻENIA
- pozyskiwanie środków zewnętrznych; - zmiany legislacyjne; - postęp medyczny; - edukacja społeczeństwa (media, prasa, telewizja, Internet); - nowe formy wsparcia; - organizacje społeczne; - programy PFRON; - zwiększony dostęp do informacji;	- ograniczone środki finansowe; - starzejące się społeczeństwo; - niestabilność przepisów prawa; - mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych; - rosnąca ilość osób niepełnosprawnych; - słabo rozwinięty system ochrony zdrowia;

Obszar tematyczny opieka nad dzieckiem z rodziny dysfunkcyjnej - rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- promowanie idei rodzicielstwa zastępczego; - funkcjonowanie rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych; - system szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze; - dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin zastępczych; - objęcie rodzin wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej; - szkolenia doskonalące dla rodzin zastępczych; - udzielanie wsparcia usamodzielnionym wychowankom pieczy zastępczej; - dobra współpraca między instytucjami; - funkcjonowanie 4 placówek opiekuńczo-wychowawczych;	- zjawisko niewydolności wychowawczej rodziców; - mała efektywność podjętych form pracy z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej; - niewystarczająca ilość kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spełniających kryteria ustawowe; - brak perspektyw na własne mieszkanie dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej;
SZANSE	ZAGROŻENIA
- kandydaci na rodziny zastępcze; - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego; - intensywna praca, wsparcie instytucji z rodzicami biologicznymi, w celu szybszego powrotu dziecka do rodziny naturalnej;	- postępująca degradacja wartości i funkcji rodziny; - narastające problemy społeczne; - długa procedura sądowa dotycząca regulowania sytuacji prawnej dzieci przebywających w pieczy zastępczej;

Obszar tematyczny - starzenie się społeczeństwa

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- funkcjonowanie domów pomocy społecznej; - funkcjonowanie klubów seniora, uniwersytetów trzeciego wieku; - świadczenie usług opiekuńczych; - prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych;	- niski poziom życia osób starszych; - ograniczenia finansowe; - poczucie alienacji wśród osób starszych; - brak koordynacji działań pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób starszych; - ograniczony system informacji o formach wsparcia; - słabo rozwinięty wolontariat; - rosnąca liczba osób wymagających całodobowej opieki;
SZANSE	ZAGROŻENIA
- wzrastająca świadomość społeczna dotycząca niepełnosprawności; - możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych; - rozwój wolontariatu; - programy celowe; - wsparcie osób w ich naturalnym środowisku tj. ich miejscu zamieszkania	- wzrastająca ilość osób starszych w populacji; - osłabienie więzi rodzinnych; - wzrastająca liczba osób samotnych; - niewystarczające środki finansowe na realizację zadań pomocy społecznej i ochrony zdrowia;

VI. Cele strategiczne i operacyjne

CEL STRATEGICZNY 1:

Zapobieganie bezrobociu i łagodzenie jego skutków

Cel operacyjny	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne/partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki realizacji działań
1. Poprawa kompetencji zawodowych i społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	1. Promocja i finansowanie szkoleń, kursów, studiów podyplomowych dla osób pracujących i pracodawców ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego. 2. Organizacja i finansowanie staży. 3. Organizacja i finansowanie szkoleń zawodowych. 4. Przyznawanie i finansowanie bonów (stażowych, szkoleniowych, na zasiedlenie, zatrudnieniowych). 5. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych: – zastosowanie usług i instrumentów rynku pracy zgodnych z ustalonymi profilami pomocy, – organizacja i finansowanie subsydiowanych miejsc pracy wymienionych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (prac interwencyjnych, robót publicznych, zatrudnienia wspieranego, wyposażeń lub doposażenia stanowiska pracy, dofinansowania wynagrodzeń dla osób po 50/60 roku życia), – przyznawanie i finansowanie bonów (stażowych, szkoleniowych, na zasiedlenie, zatrudnieniowych), – organizacja i finansowanie staży, – organizacja i finansowanie szkoleń zawodowych, – udzielanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, – współpraca z instytucjami zajmującymi się problematyką rynku pracy (m. in. Polską Organizacją Pracodawców Osób Niepełnosprawnych, organizacjami pracodawców, Biurami Karier, Ośrodkami Pomocy Społecznej, Ochotniczym Hufcem Pracy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, organizacjami pozarządowymi).	Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Urząd Pracy	Fundusz Pracy POWER RPO PFRON, środki własne powiatu	Liczba zawartych umów z pracodawcami na finansowanie działań z KFSz. Liczba osób skierowanych do odbycia stażu. Liczba osób skierowanych na szkolenia. Liczba osób, którym przyznano i finansowano bono stażowe, szkoleniowe, na zasiedlenie lub zatrudnieniowe. Liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniami.

2. Łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja lokalnego rynku pracy	1. Powszechnie dostępne, bezpłatne pośrednictwo pracy - organizacja spotkań grupowych, giełd pracy na zlecenie pracodawców . 2. Współpraca z instytucjami zajmującymi się problematyką rynku pracy (m. in. organizacjami pracodawców, Biurami Karier, agencjami zatrudnienia, Ochotniczym Hufcem Pracy, Ośrodkami Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, akademickimi biurami karier, organizacjami pozarządowymi). 3. Pośrednictwo pracy za granicą w ramach systemu EURES, informacja o wolnych miejscach pracy oraz warunkach życia i podejmowania zatrudnienia w krajach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. 4. Poradnictwo zawodowe (indywidualne i grupowe) dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz pracodawców. 5. Promowanie aktywności osób bezrobotnych w celu powrotu na rynek pracy: • wypłacanie dodatków aktywizacyjnych, • refundowanie kosztów opieki nad dziećmi do lat 7 lub nad osoba zależną, • zwrot kosztów dojazdu lub zakwaterowania osobom bezrobotnym, które podejmują pracę poza miejscem zamieszkania. 6. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych: – zastosowanie usług i instrumentów rynku pracy zgodnych z ustalonymi profilami pomocy, – organizacja i finansowanie subsydiowanych miejsc pracy wymienionych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (prac interwencyjnych, robót publicznych, zatrudnienia wspieranego, refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy), – udzielanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, – udzielanie dotacji osobom bezrobotnym na podjęcie	Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Urząd Pracy	Fundusz Pracy POWER RPO PFRON, środki własne powiatu	Liczba osób objętych działaniami pośrednictwa pracy. Liczba osób objętych działaniami we współpracy z innymi instytucjami zajmującymi się problematyką rynku pracy. Liczba osób aktywizowanych w ramach systemu EURES. Liczba osób objętych działaniami poradnictwa zawodowego. Liczba osób, którym wypłacono dodatki aktywizacyjne, zrefundowano koszty opieki na dziećmi do lat 7 lub nad osobą zależną, a także zwrócono koszty dojazdu lub zakwaterowania w przypadku podejmowania pracy poza miejscem zamieszkania. Liczba osób aktywizowanych z zastosowaniem usług i instrumentów rynku pracy zgodnych z ustalonymi profilami pomocy.
---	--	--	---	--

	działalności gospodarczej, – udzielanie dotacji na utworzenie bądź przystąpienie do spółdzielni socjalnych, – refundacja składek na ubezpieczenie społeczne pracowników spółdzielni socjalnych.			
3. Działania na rzecz integracji społecznej, przeciw wykluczeniu społecznemu.	1. Organizacja i finansowanie prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, podopiecznych pomocy społecznej. 2. Organizacja i finansowanie Programu Aktywizacja i Integracja. 3. Organizacja i finansowanie umów z agencjami zatrudnienia na doprowadzenie skierowanego bezrobotnego będącego w szczególnej sytuacji na rynku pracy do podjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.	Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Urząd Pracy	Fundusz Pracy POWER RPO PFRON, środki własne powiatu	Liczba osób skierowanych do odbycia prac społecznie użytecznych. Liczba osób objętych Programem Aktywizacja i Integracja Liczba osób objętych umowami z agencjami zatrudnienia.
4. Poprawa jakości usług na rzecz pracodawców, osób bezrobotnych i partnerów rynku pracy.	1. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy. 2. Diagnozowanie potrzeb i oczekiwań pracodawców wobec kandydatów do pracy i ich kwalifikacji. 3. Badania postaw i oczekiwań osób bezrobotnych. 4. Rozwój kompetencji doradców klienta (szkolenia pracowników). 5. Ułatwienie dostępu do informacji o świadczonych usługach poprzez Internet: – zamieszczanie bieżących informacji oraz ofert pracy na stronie internetowej Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy, – udostępnianie aktualnych przepisów prawnych, kryteriów i procedur realizacji usług /instrumentów rynku pracy,	Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Urząd Pracy	Fundusz Pracy POWER RPO PFRON, środki własne powiatu	Liczba zrealizowanych badań. Liczba zrealizowanych badań. Liczba zrealizowanych badań. Liczba pracowników objętych szkoleniami. Wskaźnik opisowy - wartości niemierzalne.

	– udostępnianie wzorów niezbędnych dokumentów do pobrania, załatwianie części spraw za pośrednictwem Internetu z wykorzystaniem ePUAP, – internetowa rejestracja osób bezrobotnych.			
5. Przedsięwzięcia związane z rynkiem pracy.	1. Pozyskiwanie dodatkowych środków krajowych oraz unijnych na realizację przedsięwzięć związanych z aktywizacją osób bezrobotnych i poszukujących pracy. 2. Poradnictwo Pracy „Wspólna Sprawa” - wolontariat na rzecz osób bezrobotnych: – porady grupowe m.in. nt. tworzenia dokumentów aplikacyjnych, udziału w rozmowie kwalifikacyjnej oraz poruszania się po lokalnym rynku pracy, – podstawowy kurs obsługi komputera. 3. Wydawanie i rozpowszechnianie informacji o usługach Powiatowego Urzędu Pracy oraz innych partnerów rynku pracy dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz pracodawców, aktualizacja i rozpowszechnianie informatora i ulotek: – „Informacja dla osób rejestrujących się, dla osób zarejestrowanych bezrobotnych i poszukujących pracy”. 4. Obsługa zwolnień grupowych w zakładach pracy.	Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Urząd Pracy	Fundusz Pracy POWER RPO PFRON, środki własne powiatu	Wysokość pozyskanych środków na realizację przedsięwzięć związanych z aktywizacją osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Liczba osób objętych wolontariatem oraz liczba i rodzaje organizowanych kursów. Informatory wydawane i rozpowszechniane przez Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy dla osób bezrobotnych. Liczba osób objętych zwolnieniami grupowymi.

CEL STRATEGICZNY 2:

Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnionym

Cel operacyjny	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne/partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki realizacji działań
1. Propagowanie rodzinnych form opieki zastępczej	1.1. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego;	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: OPS, organizacje pozarządowe	Środki własne, środki zewnętrzne w tym pochodzące z RPO, ZIT, programów rządowych	Liczba kampanii informacyjnych
	1.2. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze;			Liczba przeprowadzonych szkoleń. Liczba osób uczestniczących w szkoleniu.
2. Wzmacnianie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną	2.1. Tworzenie rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych, rodzinnych domów dziecka;	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: OPS, samorząd gminny, organizacje pozarządowe	Środki własne, środki zewnętrzne w tym pochodzące z RPO, ZIT, programów rządowych	Liczba utworzonych rodzin zastępczych.
	2.2. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin zastępczych, w szczególności poprzez szkolenia, poradnictwo;			Liczba osób objętych wsparciem. Liczba i rodzaj udzielonego wsparcia.
	2.3. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin biologicznych w zależności od indywidualnych potrzeb, ukierunkowanego na powrót dziecka do rodziny;			Liczba osób objętych wsparciem. Liczba i rodzaj udzielonego wsparcia.
	2.4. Rozwijanie systemu wsparcia dla wychowanków pieczy zastępczej, w tym pełnoletnich;			Liczba osób objętych wsparciem. Liczba i rodzaj udzielonego wsparcia.
	2.5. Organizowanie i prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych o określonym standardzie;			Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych.
	2.6. Inne działania uwarunkowane potrzebami;			Liczba osób objętych działaniami. Liczba i rodzaj działań.

3.	Wsparcie procesu usamodzielnienia osób opuszczających pieczę zastępczą	3.1. Wsparcie finansowe; 3.2. Rozwijanie systemu wsparcia dla usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej, w szczególności przez świadczenie poradnictwa, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, aktywizację zawodową;	Podmioty odpowiedzialne: PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze Partnerzy: samorząd gminny, organizacje pozarządowe, PUP, rodziny zastępcze	Środki własne, programy rządowe i pozarządowe, środki unijne	Liczba osób, którym udzielono pomocy. Liczba osób objętych wsparciem. Liczba i rodzaj udzielonego wsparcia.
----	--	--	---	--	---

CEL STRATEGICZNY 3:

Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie

Cel operacyjny	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne/partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki realizacji działań
1. Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie	1.1. Udzielanie specjalistycznego poradnictwa, prowadzenie terapii dla ofiar i zajęć korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie 1.2. Upowszechnianie informacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: Samorząd gminny, domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, szkoły, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe	Środki własne, środki zewnętrzne w tym programy rządowe i pozarządowe, środki unijne	Liczba udzielonych porad i terapii; Liczba korzystających z porad i terapii; Liczba sprawców przemocy uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych Liczba kampanii informacyjnych; Liczba ulotek/ plakatów/broszur/ informatorów

2. Wzrost efektywności oddziaływań w zakresie profilaktyki przemocy	2.1 Działania informacyjno -edukacyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy (szkolenia, akcje, kampanie społeczne)	Podmioty odpowiedzialne: PCPR Powiatowe Centrum Zarządzania Oświatą Partnerzy: Samorząd gminny, domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, szkoły, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe	Środki własne, środki zewnętrzne, w tym programy rządowe i pozarządowe, środki unijne	Liczba spotkań informacyjno-edukacyjnych i warsztatowych, liczba uczestników spotkań informacyjno-edukacyjnych i warsztatowych;	

CEL STRATEGICZNY 4:

Rehabilitacja zawodowa i społeczna oraz aktywizacja i wsparcie osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne/partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki realizacji działań
1. Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym	1.1. Likwidacja barier technicznych, architektonicznych, w komunikowaniu się w indywidualnych przypadkach. 1.2. Pomoc w zaopatrzeniu w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. 1.3. Udzielanie dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. 1.4. Stworzenie możliwości skorzystania osobom niepełnosprawnym z rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki. 1.5. Realizacja programów na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR Partnerzy: PUP, samorząd gminny, organizacje pozarządowe	Środki PFRON, Środki gminne, Środki unijne, Środki powiatowe	Liczba osób, którym udzielono dofinansowania; Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki;

				Liczba zrealizowanych programów; Liczba rozpowszechnionych informacji;
2. Poprawa funkcjonowania osób niepełnosprawnych wymagających pomocy i wsparcia	2.1. Rozpowszechnianie na stronie internetowej informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych. 2.2. Pomoc w rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin – informacja i poradnictwo. 2.3. Wsparcie psychologiczne i terapeutyczne dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin 2.4. Współpraca z instytucjami administracji rządowej, organami jednostek samorządu terytorialnego w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. 2.5. Monitorowanie zjawiska niepełnosprawności.	Podmiot odpowiedzialny: PCPR, Powiatowe Centrum Zarządzania Oświatą, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności Partnerzy: samorząd gminny, placówki opiekuńczo-wychowawcze, organizacje pozarządowe	Środki PFRON, Środki gminne, Środki unijne, Środki powiatowe, środki z budżetu państwa	Liczba i rodzaj udzielonych informacji i porad; Liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego i terapeutycznego; Liczba zrealizowanych programów i projektów;
3. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej	3.1. Organizowanie imprez, spotkań o charakterze integracyjnym. 3.2. Promowanie inicjatyw skierowanych na integrację osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.	Powiat, PCPR, organizacje pozarządowe, samorząd gminny	PFRON Budżet Państwa organizacje pozarządowe	Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności; Liczba zorganizowanych imprez, spotkań. Liczba osób uczestniczących w imprezach, spotkaniach. Liczba i rodzaj przeprowadzonych inicjatyw.

CEL STRATEGICZNY 5:

Przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych

Cel operacyjny	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne/partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki realizacji działań
1. Tworzenie warunków i promowanie aktywności osób starszych	1.1. Rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia przeznaczonych dla osób starszych	Podmiot odpowiedzialny: PCPR, DPS Partnerzy: samorząd gminny, organizacje pozarządowe	Środki własne, środki zewnętrzne	Liczba ośrodków wsparcia dla seniorów; Liczba uczestników w ośrodkach wsparcia dla seniorów; Liczba i rodzaj ofert; Liczba osób korzystających z ofert; Liczba i rodzaj zajęć, imprez; Liczba uczestników zajęć, imprez;
	1.2. Ułatwianie seniorom dostępu do ofert kulturalnych i sportowych			
	1.3. Promowanie programów z zakresu zdrowego stylu życia			
2. Poprawa funkcjonowania osób starszych wymagających wsparcia	2.1. Rozwój infrastruktury stacjonarnej na rzecz pomocy osobom starszym	Podmiot odpowiedzialny: PCPR, Powiatowe Centrum Zarządzania Oświatą Partnerzy: samorząd gminny, DPS, organizacje pozarządowe	Środki własne, środki zewnętrzne	Liczba instytucji świadczących pomoc/wsparcie osobom starszym; Liczba osób starszych korzystających z pomocy/wsparcia; Liczba wolontariuszy; Liczba osób starszych wspieranych przez wolontariuszy;
	2.2. Promowanie i wspieranie wolontariatu jako formy integracji społecznej osób starszych			

VII. Źródła finansowania działań przewidzianych do realizacji

Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w ramach niniejszej Strategii będą m. in.:

- budżet Powiatu Bydgoskiego
- budżet Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
- Fundusz Pracy
- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- środki Unii Europejskiej (szczególnie środki Europejskiego Funduszu Społecznego)
- budżet Państwa
- środki finansowe podmiotów III sektora, stanowiące wkład własny przy realizacji zadań publicznych.

VIII. Monitoring i wdrażanie strategii

Cele określone w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wytyczają kierunki działania dla podmiotów działających w obszarze polityki społecznej na terenie powiatu.

Wdrażanie strategii rozpoczyna się z chwilą podjęcia uchwały w sprawie zatwierdzenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bydgoskim na lata 2016-2020.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji dotyczących przedsięwzięć planowanych do realizacji. Tak też Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie koordynuje wdrażanie i monitorowanie strategii poprzez gromadzenie dokumentacji związanej z realizacją strategii od podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań.

Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań w poszczególnych obszarach zobligowane są do prowadzenia sprawozdawczości zawierającej wskaźniki monitoringu oraz przekazania jej do 30 marca każdego roku do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Zestawienie sprawozdań z realizacji zadań strategicznych z założonymi efektami, z uwzględnieniem nakładów finansowych, pozwoli na monitorowanie postępów w realizacji Strategii.

IX. Wykaz tabel, schematów, wykresów

Wykaz tabel

Tabela nr 1. Liczba ludności powiatu wg wieku i płci.

Tabela nr 2. Wybrane dane demograficzne w 2013 roku.

Tabela nr 3. Stopa bezrobocia w latach 2012-2015.

Tabela nr 4. Zmiany w liczbie bezrobotnych w okresie od XII 2012r. do VII 2015r. w Powiecie Bydgoskim.

Tabela nr 5. Napływ i odpływ osób bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim w latach 2012 – 2015.

Tabela nr 6. Liczba bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim wg płci w okresie od XII 2012 r. do VII 2015 r.

Tabela nr 7. Liczba bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim z prawem do zasiłku w okresie od XII 2012r. do VII 2015r.

Tabela nr 8. Zestawienie osób bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim w latach 2012 – 2015 ze względu na wiek.

Tabela nr 9. Zestawienie osób bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim w latach 2012-2015, ze względu na staż pracy.

Tabela nr 10. Zestawienie osób bezrobotnych z terenu Powiatu Bydgoskiego w latach 2012-2015 ze względu na poziom wykształcenia.

Tabela nr 11. Zestawienie osób bezrobotnych z terenu Powiatu Bydgoskiego w latach 2012-2015 wg czasu pozostawania bez pracy.

Tabela nr 12. Zestawienie osób bezrobotnych w Powiecie Bydgoskim z prawem do zasiłku w poszczególnych gminach - stan na dzień 31 grudnia danego roku oraz 31.07.2015r.

Tabela nr 13. Nabór do szkół ponadgimnazjalnych wg placówek.

Tabela nr 14. Liczba oddziałów i uczniów w szkołach prowadzonych przez Powiat Bydgoski (wg SIO, stan na dzień 30 września danego roku szkolnego).

Tabela nr 15. Liczba etatów nauczycieli w szkołach i placówkach prowadzonych przez Powiat Bydgoski (wg SIO, stan na dzień 30 września danego roku szkolnego).

Tabela nr 16. Liczba słuchaczy szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, które powiat dotuje zgodnie z art. 90 ust. 3 ustawy o systemie oświaty.

Tabela nr 17. Zestawienie wydanych orzeczeń o niepełnosprawności.

Tabela nr 18. Zestawienie wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności.

Tabela nr 19. Poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Bydgoskiego.

Tabela nr 20. Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Tabela nr 21. Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych.

Tabela nr 22. Realizacja likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.

Tabela nr 23. Realizacja dofinansowania do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 24. Rodzaje i formy wsparcia z jakich skorzystały osoby niepełnosprawne w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w latach od 01.01.2012 r. do 30.06.2015 r.

Tabela nr 25. Podsumowanie realizacji projektu systemowego „Pierwszy krok do usamodzielnienia” w latach 2009 – 2014.

Tabela nr 26. Liczba „Niebieskich Kart” sporządzanych przez przedstawicieli różnych służb działających na terenie Powiatu Bydgoskiego w 2014 r. i I półroczu 2015r.

Tabela nr 27. Liczba wyroków Sądu wydanych w związku z występowaniem przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Tabela nr 28. Liczba dzieci odebranych z rodziny w trybie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w 2014 r.

Tabela nr 29. Liczba dzieci odebranych z rodziny przez Policję i umieszczonych w niezagrażającym im środowisku.

Tabela nr 30. Zasoby instytucjonalne w zakresie świadczenia pomocy osobom doznającym przemocy.

Tabela nr 31. Liczba osób z terenu Powiatu Bydgoskiego korzystających z całodobowego schronienia w SOW dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach 2012 – 2014.

Tabela nr 32. Liczba osób uzależnionych z terenu Powiatu Bydgoskiego korzystających z pomocy społecznej w latach 2012 – 2015.

Tabela nr 33. Zestawienie podmiotów, instytucji oraz rodzaj oferowanego wsparcia działających na rzecz pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Tabela 34. Zestawienie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w przedziale czasowym od 01.01.2012r. do 30.06.2015 r., z podziałem na typy rodzin.

Tabela 35. Liczbowe zestawienie rodzin zastępczych funkcjonujących w okresie od 01.01.2012 do 30.06.2015r. i dzieci przebywających w tych rodzinach.

Tabela nr 36. Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w okresie od 2012r. do 30.06.2015r., z podziałem na gminy, które ponoszą odpłatność za dzieci.

Tabela nr 37. Wiek dzieci przebywających w pieczy rodzinnej w okresie od 01.01.2012r. do 30.06.2015r.

Tabela nr 38. Okres przebywania dzieci w pieczy rodzinnej w okresie od 01.01.2012r. do 30.06.2015r.

Tabela nr 39. Porozumienia dotyczące dzieci pochodzących z terenu innych powiatów przebywających w pieczy rodzinnej na terenie Powiatu Bydgoskiego.

Tabela nr 40. Porozumienia dotyczące dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywających w pieczy rodzinnej na terenie innego powiatu na przestrzeni lat 2012 do 30.06.2015r.

Tabela nr 41. Dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie od 01.01.2012 r. do 30.06.2015r.

Tabela nr 42. Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie 2012 r. – do 30.06.2015 r., z podziałem na gminy, które ponoszą odpłatność za dzieci.

Tabela nr 43. Wiek dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie od 2012r. do 30.06.2015r. według stanu na 31.12 danego roku kalendarzowego i 30.06.2015r.

Tabela nr 44. Okres przebywania dzieci w pieczy instytucjonalnej według stanu na 31.12 danego roku kalendarzowego i 30.06.2015r.

Tabela nr 45. Liczbowe zestawienie dzieci pochodzących z terenu Powiatu Bydgoskiego przebywających w pieczy instytucjonalnej na terenie innego powiatu.

Tabela nr 46. Zestawienie dotyczące ilości osób usamodzielnianych z placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych korzystających w okresie od 2012r. do 30.06.2015 r.z pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie.

Tabela nr 47. Zestawienie ilościowe osób opuszczającym MOW, MOS, ZP, OSW, w okresie 2012r. do 30.06.2015r., korzystających z pomocy na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Tabela nr 48. Liczba osób bezdomnych z terenów gmin województwa kujawsko-pomorskiego (zarówno przebywających w placówkach, jak i poza nimi)

Tabela nr 49. Liczba osób bezdomnych z Powiatu Bydgoskiego według stanu na 31.12.2012r. 31.12. 2013r.

Tabela nr 50. Prognoza ludności województwa kujawsko-pomorskiego w wieku poprodukcyjnym do 2035r.

Tabela nr 51. Usługi opiekuńcze dla osób starszych świadczone przez ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Bydgoskiego w latach 2012 – 2015.

Tabela nr 52. Liczba osób przebywających na przestrzeni lat 2012 – 2014r. w domach pomocy społecznej na terenie powiatu.

Tabela nr 53. Osoby starsze skierowane przez gminy do stacjonarnych form opieki całodobowej w latach 2012 – 2015.

Tabela 54. Liczba osób korzystających w latach 2012-2015 z pomocy w formie klubów seniora/ kół seniora.

Tabela nr 55. Liczba osób i rodzin z terenu Powiatu Bydgoskiego korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2012 – 2015.

Wykaz schematów

Schemat 1. Podział form rodzinnej pieczy zastępczej.

Wykaz wykresów

Wykres 1. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2005-2014.

Przewodniczący
Rady Powiatu Rydzoskiego
[Signature]
Zenon Rydelski